

Briselē, **XXX**.
DFAFT
[...](2015) **XXX** draft

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

**PAMATNOSTĀDŅU PROJEKTS PAR TKO REGULAS 169., 170. UN 171. PANTĀ
PAREDZĒTO ĪPAŠO NOTEIKUMU PIEMĒROŠANU OLĪVEĻĻAS, LIELLOPU UN
TEĻA GAĻAS UN LAUKAUGU NOZARĒM**

PROJEKTS

ŠIS PROJEKTS IR KOMISIJAS DIENESTU DOKUMENTS, KURĀ VĒL VAR TIKT VEIKTAS IZMAIŅAS UN KURU VĒL NAV APSTIPRINĀJUSI KOLĒĢIJA

Jautājumus par šo projektu lūdzam sūtīt uz adresi COMP-E-TF-FOOD@ec.europa.eu

PAMATNOSTĀDŅU PROJEKTS PAR TKO REGULAS 169., 170. UN 171. PANTĀ PAREDZĒTO ĪPAŠO NOTEIKUMU PIEMĒROŠANU OLĪVEĻĻAS, LIELLOPU UN TEĻA GAĻAS UN LAUKAUGU NOZARĒM

Pieņemšanas procedūras starpposmu mērķi:

<i>VKI sanāksme paplašinātā sastāvā (VKI un ministrijas)</i>	<i>2014. gada 16. oktobrī</i>
<i>Sabiedriskā apspriešana:</i>	<i>2015. gada pirmais ceturksnis</i>
<i>Padomdevēja komiteja:</i>	<i>2015. gada trešais ceturksnis</i>
<i>Plānotā pieņemšana:</i>	<i>2015. gada ceturtais ceturksnis</i>

Saturs

1.	Ievads	4
1.1.	Mērķis un darbības joma	4
2.	Noteikumi, kurus piemēro nolīgumiem starp lauksaimniecības produktu ražotājiem olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēs.....	5
2.1.	Tiesiskais regulējums: LESD 101. un 102. panta piemērošana lauksaimniecības produktu ražošanai un tirdzniecībai	5
2.2.	Atkāpe no LESD 101. un 102. panta piemērošanas olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēm saskaņā ar TKO regulas 169., 170. un 171. pantu	9
2.3.	Alternatīvās novērtēšanas iespējas, lai nodrošinātu to piegādes līgumslēgšanas sarunu likumību, kuras savu biedru vārdā ved RO	13
2.3.1.	Vispārīgā atkāpe no konkurences noteikumiem saskaņā ar TKO regulas 209. pantu	15
2.3.2.	Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regula	16
2.4.	Atkāpes nosacījumi	18
2.4.1.	RO vai ROA atzīšana	18
2.4.2.	RO mērķi	19
2.4.3.	Būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijs.....	20
	Vienkāršotā metode	22

Alternatīvā metode	33
2.4.4. Nosacījumi par attiecībām starp RO un biedriem, kas ir ražotāji.....	35
2.4.5. Ierobežojums produktu apjomam, par kuru notiek līgumslēgšanas sarunas	35
2.4.6. Paziņošanas pienākums	36
2.5. Aizsardzības pasākumi	36
2.5.1. Konkurences izslēgšana	37
2.5.2. Mazāks konkrētais produktu tirgus ar negatīvu ietekmi uz konkurenci.....	38
2.5.3. Apdraudēta KLP mērķu sasniegšana.....	39
3. Iedaļas par konkrētajām nozarēm	39
3.1. Olīveļļa.....	39
3.1.1. Piemēri par atkāpes piemērošanu olīveļļas nozarē.....	39
3.1.2. Konkrētā tirgus noteikšana olīveļļas nozarē.....	40
3.2. Liellopu un teļa gaļas nozare.....	41
3.2.1 Piemēri par atkāpes piemērošanu liellopu un teļa gaļas nozarē	41
3.3. Laukaugi.....	42
3.3.1 Piemēri par atkāpes piemērošanu laukaugu nozarē.....	42

1. Ievads

1.1. Mērķis un darbības joma

- (1) Šajās pamatnostādnēs¹ sniegtas norādes olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozares ražotājiem par to, kā piemērojami TKO regulas² 169., 170. un 171. pants, kuros paredzēti īpašie noteikumi par līgumslēgšanas sarunām šajās nozarēs.
- (2) Lai arī Pamatnostādņu mērķis ir sniegt ražotājiem konkrētas norādes, tomēr ražotāji paši ir atbildīgi par savas prakses novērtēšanu. Ar Pamatnostādnēm ir paredzēts sniegt norādes arī dalībvalstu tiesām un konkurences iestādēm par TKO regulas 169., 170. un 171. panta piemērošanu, bet šīs norādes tām nav juridiski saistošas.
- (3) TKO regulas 169., 170. un 171. pants attiecas uz dažiem lauksaimniecības produktiem olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēs³.
- (4) Ar TKO regulas 169., 170. un 171. pantu ražotāju organizācijām (turpmāk „RO”) un ražotāju organizāciju apvienībām (turpmāk „ROA”) ir atļauts savu biedru vārdā vest sarunas par attiecīgo produktu piegādi atbilstoši vairākiem nosacījumiem.⁴
- (5) Attiecīgās personas ir definētas šādi:
 - ražotājs ir attiecīgā produkta ražotājs,
 - RO ir ražotāju organizācija atbilstoši definīcijai TKO regulas 152. pantā,
 - ROA ir ražotāju organizāciju apvienība atbilstoši definīcijai TKO regulas 156. pantā.

Ja Pamatnostādnēs 2.2. sadaļā definētās atkāpes kontekstā ir atsauce uz RO, tad, ja nav noteikts citādi, tas pats attiecas arī uz ROA.

TKO regulas 169.–171. pants neattiecas uz atzītām starpnozaru organizācijām. Tomēr tās var izmantot atkāpi, kas paredzēta TKO regulas 210. pantā.

¹ Pamatnostādnes par TKO regulas 169., 170. un 171. pantā paredzēto īpašo noteikumu piemērošanu olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēm (turpmāk “Pamatnostādnes”).

² „TKO regula” ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

³ Likumdevējs šīs nozares noteica KLP reformas un TKO regulas pieņemšanas kontekstā.

⁴ Proti, TKO regulas 169., 170. un 171. pants attiecas tikai uz konkrētas kategorijas RO un ROA, kuras dalībvalstis ir atzinušas saskaņā ar TKO regulas 152. panta 1. punktu un 156. pantu, t. i., šie noteikumi neattiecas uz visām RO vai ROA. Papildu informāciju sk. turpmāk 54. punktā.

- (6) Komisijas nostāja neskar Eiropas Savienības Tiesas⁵ judikatūru par Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk „LESD”) 39., 42., 101. un 102. panta un TKO regulas 169., 170. un 171. panta interpretāciju.
- (7) Pamatnostādnēs aplūkoti šādi jautājumi:
- vispārīgi piemērojamie konkurences noteikumi,
 - īpašie noteikumi, kas izklāstīti TKO regulas 169., 170. un 171. pantā,
 - TKO regulas 169., 170. un 171. pantā izklāstīto īpašo noteikumu praktiskā piemērošana attiecīgajās lauksaimniecības nozarēs.

2. Noteikumi, kurus piemēro nolīgumiem starp lauksaimniecības produktu ražotājiem olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēs

2.1. Tiesiskais regulējums: LESD 101. un 102. panta piemērošana lauksaimniecības produktu ražošanai un tirdzniecībai

- (8) LESD 42. pants piešķir ES likumdevējam (Eiropas Parlamentam un Padomei) pilnvaras noteikt, cik lielā mērā konkurences noteikumi attiecas uz lauksaimniecības produktu ražošanu un tirdzniecību.
- (9) Proti, saskaņā ar LESD 42. pantu likumdevējs nosaka, cik lielā mērā konkurences noteikumus piemēro lauksaimniecības nozarei, ņemot vērā LESD 39. pantā paredzētos kopējās lauksaimniecības politikas mērķus (turpmāk „KLP mērķi”). Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas noteikto ar minēto noteikumu ir atzīts, ka lauksaimniecības politikas mērķi ir prioritārāki salīdzinājumā ar Līguma mērķiem attiecībā uz konkurenci⁶.
- (10) Saskaņā ar LESD 39. pantu KLP mērķi ir šādi:
- a) celt lauksaimniecības ražīgumu, veicinot tehnikas attīstību un panākot lauksaimniecības ražošanas racionālu attīstību un ražošanas faktoru, jo īpaši darbaspēka, optimālu izmantojumu;
 - b) šādi panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, jo īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus;
 - c) stabilizēt tirgus;
 - d) nodrošināt piedāvāto produktu pieejamību tirgū un
 - e) panākt, ka patērētāji piedāvātos produktus saņem par samērīgām cenām.

⁵ Ar Eiropas Savienības Tiesu šeit saprot Tiesu un Vispārīgo tiesu.

⁶ Spriedums lietā *Maizena*, 139/79, ECLI:EU:C:1980:250, 23. punkts; spriedums lietā *Milk Marque*, C-137/00, ECLI:EU:C:2003:429, 91. punkts; spriedums lietā *Vācija/Padome*, C-280/93, ECLI:EU:C:1994:367, 61. punkts.

- (11) Pamatojoties uz LESD 42. pantu, ar TKO regulas 206. pantu LESD 101.–106. panta konkurences noteikumi tiek piemēroti lauksaimniecības produktu ražošanai un tirdzniecībai:

„Ja vien šajā regulā nav noteikts citādi, saskaņā ar LESD 42. pantu LESD 101. līdz 106. pantu un to īstenošanas noteikumus, ievērojot šīs regulas 207. līdz 210. pantu, piemēro visiem LESD 101. panta 1. punktā un 102. pantā minētajiem nolīgumiem, lēmumiem un saskaņotajām darbībām, kas saistītas ar lauksaimniecības produktu ražošanu vai tirdzniecību.”

- (12) LESD 101. un 102. pants attiecas uz uzņēmumu rīcību nolīgumu, lēmumu, saskaņoto darbību vai dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas veidā tikai tiktāl, ciktāl tie „var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm”. Sīkāka informācija par šā piemērošanas kritērija interpretāciju ir izklāstīta Komisijas pamatnostādnēs par ietekmi uz tirdzniecību⁷.
- (13) LESD 101. pants principā attiecas uz visām ražotāju un RO saimnieciskajām darbībām. RO ir atsevišķu ražotāju apvienība, kas saskaņā ar ES konkurences tiesībām ir uzskatāma par uzņēmumu apvienību un par atsevišķu uzņēmumu⁸, ja tā veic saimniecisko darbību. Tāpēc gan uz RO, gan tās biedriem attiecas konkurences noteikumi. Tādējādi konkurences noteikumi attiecas ne tikai uz nolīgumiem starp atsevišķiem ražotājiem (piem., par RO izveidi un statūtiem), bet arī uz RO pieņemtajiem lēmumiem un noslēgtajiem līgumiem.
- (14) Novērtējot LESD 101. panta 1. punkta piemērojamību kooperatīviem (kas ir viens no iespējamajiem RO veidiem), Eiropas Savienības Tiesa noteica, ka uzņēmuma veidošana tādā konkrētā formā kā kooperatīvā sabiedrība pati par sevi nav uzskatāma par rīcību, kas vērsta pret konkurenci. Tomēr tas nenozīmē, ka uz kooperatīvajām sabiedrībām kā tādām automātiski neattiecas LESD 101. panta 1. punkta aizliegums, jo tās tomēr var ietekmēt tās biedru rīcību tirdzniecībā, tādējādi ierobežojot vai kropļojot konkurenci tirgū, kurā attiecīgie uzņēmumi darbojas⁹.

- (15) **Piemērs** par 101. panta piemērošanu ražotāju darbībām:

<p>Situācija. Valstī iekšējais pieprasījums pēc dzīvām liellopiem pastāvīgi samazinās, jo samazinās patērētāju pieprasījums pēc liellopu gaļas. Turklāt liemeņu un izcirstas liellopu gaļas imports, kā arī mazākā mērā dzīvā liellopu imports pieaug. Lopkautuves valstī ievērojami samazina dzīvā liellopu iepirkšanu, un dzīvā liellopu cenas ievērojami krītas. Reaģējot uz šo</p>

⁷ Komisijas Paziņojums “Pamatnostādnes par Līguma 81. un 82. pantā ietverto ietekmes uz tirdzniecību jēdzienu” (OV C 101, 27.4.2004., 81. lpp.).

⁸ Saimnieciskā darbība ir darbība, kas ietver preču un pakalpojumu piedāvāšanu konkrētā tirgū. Sīkāku informāciju sk., piem., spriedumā lietā Komisija/Itālija, 118/85, EU:C:1987:283, 7. punktā. Uzņēmums ir subjekts, kas veic saimniecisko darbību.

⁹ Papildu informāciju un pamatinformāciju sk. spriedumā lietā *Oude Luttikhuis*, C-399/93, EU:C:1995:434, 10.–16. punktā. Sk. arī ģenerāladvokāta *Tesauro* secinājumus šajā lietā, EU:C:1995:277, 29.–30. punktu.

situāciju, liels skaits dzīvo liellopu piegādātāju (aptverot aptuveni 60 % no dzīvo liellopu tirgus) noslēdz savā starpā nolīgumu, ar kuru tiek noteikta minimālā cena, par kuru lopkautuvēm tiek pārdoti viņu dzīvie liellopi.

Analīze. Šā nolīguma mērķis ir ierobežot konkurenci, paredzot vienotu cenu. Šādi ir pārkāpts LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums par nolīgumiem, apvienību lēmumiem un saskaņotām darbībām, kas kaitē konkurencei. Šis nolīgums nedod nekādu labumu patērētājiem un izslēdz konkurenci būtiskā dzīvo liellopu tirgus daļā. Tāpēc to nevar pamatot ar LESD 101. panta 3. punktu. Tādējādi šāds nolīgums ir LESD 101. panta pārkāpums, un tas ir aizliegts un nav spēkā.

(16) LESD 102. pants attiecas uz ražotājiem, kā arī uz RO, kas darbojas kā uzņēmums. LESD 102. pantā paredzētais aizliegums ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli ir pilnībā attiecināms arī uz lauksaimniecības nozari. Tomēr, lai konstatētu LESD 102. panta pārkāpumu, jābūt izpildītiem šādiem nosacījumiem:

- a) pirmkārt, RO vai ražotājam jāatrodas dominējošā stāvoklī konkrētā produktu vai ģeogrāfiskā tirgū (konkrētajā tirgū)¹⁰, t. i., tādā ekonomiskās varas stāvoklī, kas dod tam iespēju ievērojamā mērā rīkoties neatkarīgi no konkurentiem, klientiem un galu galā – patērētājiem¹¹;
- b) otrkārt, RO vai ražotājam ir ļaunprātīgi jāizmanto savs dominējošais stāvoklis, iesaistoties izslēdzošās un/vai ekspluatējošās darbībās, kas vērstas pret konkurentiem, klientiem un/vai patērētājiem¹²;
- c) šīs darbības ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm¹³.

(17) **Piemērs** par 102. panta piemērošanu RO darbībām:

Situācija. Reģions, kurā audzē kviešus, atrodas ļoti tālu no citiem šādiem reģioniem. Kvieši šajā reģionā tiek izmantoti vai nu miltu ražošanai vietējās maltuvēs, vai reģionā audzēto dzīvnieku lopbarības ražošanai. Kviešiem, kas paredzēti malšanai, jāatbilst stingrākām kvalitātes prasībām, un tos pārdod par augstāku cenu nekā lopbarībai paredzētos kviešus. Kvieši nelielā daudzumā tiek importēti no kaimiņvalstīm, tādējādi papildinot vietējo

¹⁰ Sīkāk sk. Komisijas paziņojumā par jēdziena “konkrētais tirgus” definīciju Kopienas konkurences tiesībās (OV C 372, 9.12.1997, 5. lpp.).

¹¹ Spriedums lietā *United Brands*, 27/76, EU:C:1995:277, 65. punkts.

¹² Izslēdzoša ļaunprātīga izmantošana ir tādas darbības, kuru pamatā nav parasta uzņēmējdarbība un kuru mērķis ir mazināt dominējošā uzņēmuma konkurentu konkurētspēju vai vispār izslēgt tos no tirgus, tādējādi kaitējot klientiem (piemēram, atteikums piegādāt precis vai izsniegt licenci vai nepamatoti zemu cenu noteikšana). Savukārt ekspluatējoša ļaunprātīga izmantošana ir dominējošā uzņēmuma centieni izmantot iespējas, ko dod tā stāvoklis tirgū, lai tiešā veidā kaitētu klientiem, piemēram, nosakot pārmērīgi augstas cenas. Sīkāku informāciju sk. Komisijas Paziņojumā “Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai” (OV C 45, 24.2.2009., 7. lpp.).

¹³ Sīkāk sk. Komisijas paziņojumā “Pamatnostādnes par Līguma 81. un 82. pantā ietverto ietekmes uz tirdzniecību jēdzienu” (OV C 101, 27.4.2004., 81. lpp.).

piedāvājumu, un transporta izmaksu dēļ to cena ir augstāka nekā vietējo kviešu cena. Liela RO, kurā ir puse no vietējiem kviešu audzētājiem (ražošanas apjoma ziņā), piegādā kviešus gandrīz visām vietējām maltuvēm, bet pārējie audzētāji, kas nedarbojas organizēti, piegādā kviešus lopbarības ražotājiem, kā arī maltuvēm, ja tām rodas papildu pieprasījums (kuru RO nevar nodrošināt). Lielās RO biedriem saskaņā ar RO noteikumiem visa sava produkcija ir jāpiegādā RO, un juridisku un praktisku iemeslu dēļ šie biedri ļoti reti izstājas no RO. Pirms dažiem gadiem vairāki lauksaimnieki, kas nebija lielās RO biedri, izveidoja citu RO, kas ir uzlabojusi saražoto kviešu kvalitāti un ražīgumu un ieguldījusi līdzekļus uzglabāšanas un izplatīšanas sistēmā, nodrošinot piegādi lielākos apjomos. Šī jaunā, mazākā RO pakāpeniski pārliecināja vietējās maltuves iegādāties kviešus no tās, nevis no lielās RO. Konstatējot to, ka pakāpeniski tiek zaudēti klienti rentablākajā malšanai paredzēto kviešu tirgū, lielā RO nolēmj samazināt malšanai paredzēto kviešu vairumtirdzniecības cenu zem mainīgajām izmaksām, lai atgūtu klientus, un tā atgūst dažus no šiem klientiem, tādējādi kaitējot savam jaunajam konkurentam.

Analīze. Šis kviešu piegādes tirgus, visticamāk, nav lielāks par minēto reģionu, jo kviešu transportēšanas izmaksas no citiem reģioniem uz šo reģionu ir augstas. Lielā RO, visticamāk, atrodas dominējošā stāvoklī, ņemot vērā tās tirgus daļu, piedāvājuma kontroli, ko rada tās biedriem noteiktās ekskluzivitātes saistības, kā arī to, ka piedāvājumu nevar aizstāt ar importu augsto transporta izmaksu dēļ. Dominējošais stāvoklis, visticamāk, ir stabils, jo īpaši tāpēc, ka RO biedri reti no tās izstājas un ir grūti atrast citus avotus, kas varētu piegādāt kviešus lielā apjomā. Lielās RO nepamatoti zemo jeb plēsonīgo cenu stratēģijas¹⁴ mērķis ir izslēgt konkurentu (mazo RO) no tirgus, kas faktiski daļēji notika. Tādējādi lielā RO, visticamāk, ir ļaunprātīgi izmantojusi dominējošo stāvokli, kas ir pretrunā LESD 102. pantam.

- (18) LESD 101. un 102. pants attiecas arī uz nolīgumiem starp RO biedriem un starp RO un tās biedriem, tostarp uz RO iekšējiem lēmumiem un statūtiem. Tiesa vairākās lietās¹⁵ ir lēmusi par kooperatīvu statūtiem un to saderību ar LESD 101. panta 1. punktu, un tā ir arī zināmos apstākļos atzinusi šādu sadarbības pasākumu pozitīvo ietekmi uz konkurenci¹⁶.

- (19) **Piemērs** par 101. panta piemērošanu nolīgumiem starp RO biedriem:

Situācija. Vairāki mazi iesala miežu audzētāji izveidoja RO, lai varētu pārdot savu produkciju vietējam viskija ražotājam saskaņā ar vienu piegādes līgumu un par vienādu cenu. Šie audzētāji tā rīkojās, jo viņi katrs atsevišķi nespēja nodrošināt tādu apjomu, kādu pieprasīja viskija ražotājs, kurš nevēlējās sadarboties ar vairākiem atsevišķiem maziem piegādātājiem. RO veic visa iesala miežu apjoma tirdzniecību un organizē piegādes loģistiku, tostarp transportēšanu.

¹⁴ Papildu informāciju par to, kā tiek noteikts, vai tiek praktizēta nepamatoti zemu cenu noteikšana, sk. C. iedaļā (galvenokārt 63.–66. punktā) Komisijas Paziņojumā “Norādījumi par prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai” (OV C 45, 24.2.2009., 7. lpp.).

¹⁵ Cita starpā sk. spriedumu lietā *Oude Luttikhuis*, EU:C:1995:434, 13. punktu; spriedumu lietā *Dansk Landbrugs Grovvarereselskab (DLG)*, C-250/92, EU:C:1994:413, piem., 18. un 35. punktu.

¹⁶ Piem., spriedums lietā *Dansk Landbrugs Grovvarereselskab (DLG)*, EU:C:1994:413, 32. punkts; spriedums lietā *Oude Luttikhuis*, EU:C:1995:434, 12. punkts; spriedums apvienotajās lietās *Florimex*, T-70/92 un T-71/92, EU:T:1997:69, 40. punkts.

RO pārstāv 8 % no iesala miežu piegādes tirgus, kurš nodrošina produkciju attiecīgā reģiona spirtoto dzērienu ražotājiem.

Analīze. LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums noslēgt pret konkurenci vērstus nolīgumus ir piemērojams ražotāju veiktām kopīgas pārdošanas darbībām, jo šādā veidā tiek novērsta cenu konkurence starp atsevišķiem ražotājiem. Tomēr ar RO organizēto komercializācijas sistēmu tiek gūti nozīmīgi uzlabojumi preču izplatīšanas ziņā, kas dod labumu patērētājiem. Pirmkārt, šī sistēma nodrošina, ka tirgū ir papildu piegādātājs, kurš spēj piedāvāt pircēja pieprasīto apjomu, tādējādi palielinot konkurenci, kas nāk par labu attiecīgajam pircējam. Ar labāk integrētu loģistikas sistēmu var samazināties arī piegādes izmaksas, kā arī samazinās darījumu izmaksas salīdzinājumā ar situāciju, kad pircējam būtu jāpērk produkcija tieši no atsevišķiem ražotājiem. Ņemot vērā RO mazo tirgus daļu, konkurence, visticamāk, netiks ierobežota. Tādējādi šāds nolīgums, visticamāk, būtu attaisnojams atbilstoši LESD 101. panta 3. punktam.

- (20) Lai arī uz nolīgumiem starp ražotājiem neatkarīgi no tā, vai tie noslēgti RO iekšienē vai ārpus tās, un uz nolīgumiem starp vairākām RO, kas noslēgti ar to biedriem vai trešām personām principā attiecas LESD 101. un 102. pants, šiem nolīgumiem var būt noteikts atbrīvojums no minēto noteikumu piemērošanas, pamatojoties uz TKO regulu vai vispārīgajiem konkurences noteikumiem, kā aprakstīts turpmāk 2.2. un 2.3. sadaļā.

2.2. Atkāpe no LESD 101. un 102. panta piemērošanas olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēm saskaņā ar TKO regulas 169., 170. un 171. pantu

- (21) Saskaņā ar TKO regulas 206. pantu LESD 101. un 102. pants attiecas uz nolīgumiem, lēmumiem un saskaņotām darbībām lauksaimniecības produktu tirdzniecībā, „ja vien šajā regulā nav noteikts citādi”. Paredzot īpašus noteikumus dažu nozaru lauksaimniecības produktu ražotāju nolīgumiem, lēmumiem un saskaņotām darbībām, ar TKO regulas 169., 170. un 171. pantu tiek izveidotas atkāpes no LESD 101.¹⁷ ¹⁸ un 102.¹⁹ panta piemērošanas.

¹⁷ Pamatnostādnes attiecas uz piegādes līgumiem, kurus savu biedru vārdā noslēgusi RO, neatkarīgi no šo līgumu noteiktās integrācijas pakāpes, izņemot darbības, kas uzskatāmas par koncentrāciju 3. panta nozīmē Padomes 2004. gada 20. janvāra Regulā (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (Apvienošanās regula, OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.), kā tas būtu, piemēram, ja kopuzņēmumi ilgstoši pilda visas autonoma saimnieciskā subjekta funkcijas.

¹⁸ 101. pants

1. Turpmāk norādītais ir aizliegts kā nesaderīgs ar iekšējo tirgu: visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, un jo īpaši darbības, ar kurām:

- a) tieši vai netieši nosaka iepirkuma vai pārdošanas cenas vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus;
 - b) ierobežo vai kontrolē ražošanu, tirgus, tehnikas attīstību vai investīcijas;
 - c) sadala tirgus vai piegādes avotus;
 - d) līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem piemēro atšķirīgus nosacījumus, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus;
 - e) slēdzot līgumus, prasa, lai otra puse uzņemtos papildu saistības, kuras pēc savas būtības vai saskaņā ar nozares praksi nekādi nav saistītas ar attiecīgo līguma priekšmetu.
2. Visi nolīgumi vai lēmumi, kas ir aizliegti saskaņā ar šo pantu, automātiski nav spēkā.

- (22) TKO regulas 169., 170. un 171. pants kopā vai atsevišķi šajās Pamatnostādnēs tiks saukti par „atkāpi”.
- (23) TKO regulas 169., 170. un 171. pants attiecas uz olīveļļu, liellopu un teļa gaļas produktiem un dažiem laukaugu nozares produktiem²⁰. TKO regulas 169. panta 1. punkts, 170. panta 1. punkts un 171. panta 1. punkts paredz, ka „[tāda] ražotāju organizācija [...] nozarē, kura ir atzīta saskaņā ar 152. panta 1. punktu un kura cenšas sasniegt vienu vai vairākus no šādiem mērķiem, proti, koncentrēt piegādi, laist tirgū tās biedru saražotos produktus un optimizēt ražošanas izmaksas, var attiecībā uz daļu no tās biedru kopējās produkcijas vai visu produkcijas apjomu risināt sarunas savu biedru

3. Šā panta 1. punktu tomēr var atzīt par nepiemērojamu:

- jebkuram starp uzņēmumiem noslēgtam nolīgumam vai nolīgumu kategorijai,
- jebkuram uzņēmumu apvienības pieņemtam lēmumam vai lēmumu kategorijai,
- jebkādi saskaņotai darbībai vai darbību kategorijai,

kas palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību, reizē ļaujot patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem, un kas:

- a) neuzspiež attiecīgiem uzņēmumiem ierobežojumus, kuri nav obligāti vajadzīgi, lai sasniegtu šos mērķus;
- b) neļauj šādiem uzņēmumiem likvidēt konkurenci attiecībā uz šo ražojumu būtisku daļu.

¹⁹ 102. pants

Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā:

- a) tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas iepirkuma vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības nosacījumi;
- b) ražošanas, tirgus vai tehnikas attīstības ierobežošana, kas kaitē patērētājiem;
- c) atšķirīgu nosacījumu piemērošana līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus;
- d) prasība, lai otra puse, slēdzot līgumus, uzņemtos papildu saistības, kas pēc savas būtības vai saskaņā ar nozares praksi nekādi nav saistītas ar attiecīgo līgumu priekšmetu.

²⁰ TKO regulas 171. pants attiecas uz turpmāk minētajiem produktiem, kas nav paredzēti sēšanai, un miežiem, kas nav paredzēti iesala ražošanai:

- a) parastie kvieši, uz kuriem attiecas KN kods ex 1001 99 00;
- b) mieži, uz kuriem attiecas KN kods ex 1003 90 00;
- c) kukurūza, uz ko attiecas KN kods 1005 90 00;
- d) rudzi, uz kuriem attiecas KN kods 1002 90 00;
- e) cietie kvieši, uz kuriem attiecas KN kods 1001 19 00;
- f) auzas, uz kurām attiecas KN kods 1004 90 00;
- g) tritikāle, uz ko attiecas KN kods ex 1008 60 00;
- h) rapša sēklas, uz ko attiecas KN kods ex 1205;
- i) saulespuķu sēklas, uz ko attiecas KN kods ex 1206 00;
- j) sojas pupas, uz ko attiecas KN kods ex 1201 90 00;
- k) lauka pupas, uz ko attiecas KN kodi ex 0708 un ex 0713;
- l) lauka zirņi, uz kuriem attiecas KN kodi ex 0708 un ex 0713.

vārdā par [...] piegādes līgumiem” par šo nozaru produktiem, uz kuriem attiecas minētajos pantos sniegtās definīcijas.

- (24) Tādējādi TKO regulas 169., 170. un 171. pants attiecas uz visiem nolīgumiem vai lēmumiem, vai saskaņotām darbībām, ko RO veic, slēdzot piegādes līgumus savu biedru vārdā.
- (25) TKO regulas 169., 170. un 171. pants ļauj²¹ olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozaru ražotājiem ar RO starpniecību veikt kopīgas piegādes darbības, t. i., kopīgas šo lauksaimniecības produktu pārdošanas un ar pārdošanu saistītas darbības attiecīgajās nozarēs.
- (26) Atkāpes mērķis ir stiprināt attiecīgo nozaru ražotāju spēju aizstāvēt savas intereses sarunās ar pakārtotās ražošanas uzņēmumiem, lai nodrošinātu pietiekami augstu dzīves līmeni ražotājiem un ražošanas dzīvotspējīgu attīstību. Šis mērķis ir jāsasniedz, ievērojot KLP mērķus, kā paredzēts LESD 39. pantā, proti, tas būtu jāpanāk, ievērojami uzlabojot efektivitāti ar darbību integrēšanu RO, kā rezultātā šo RO darbības kopumā palīdzētu sasniegt KLP mērķus.²²
- (27) Atkāpes mērķi var sasniegt, ja RO efektīvi koncentrē piedāvājumu un laiž produktus tirgū²³, un tādējādi spēj noslēgt piegādes līgumus savu biedru vārdā. Lai nodrošinātu, ka tiek sasniegts mērķis par piedāvājuma koncentrēšanu un produktu laišanu tirgū, PO faktiski ir jāīsteno komercializācijas stratēģija.
- (28) Īstenojot savu stratēģiju, šādas RO parasti veiktu sarunas un noteiktu visus ar piegādes līgumiem saistītos elementus: cenas, apjomu un, iespējams, arī citus līguma noteikumus, piemēram, noteikumus par produktu kvalitātes prasībām, līguma darbības ilgumu, izbeigšanas noteikumus, atbrīvojumu no līguma piemērošanas²⁴, informāciju par maksājumu termiņiem un kārtību, produktu savākšanas un piegādes pasākumus, kā arī *force majeure* noteikumus.
- (29) RO komercializācijas stratēģijas īstenošana var ietvert arī RO un tās biedru nolīgumus un darbības, kas ir ciešā saistībā ar RO komercializācijas stratēģiju, piemēram, par ražošanas plānošanu²⁵ un sensitīvas komercinformācijas apmaiņu²⁶.

²¹ Sk. 1. punktu attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

²² Sk. TKO regulas 139. apsvērumu.

²³ 2. punkta d) apakšpunkts attiecīgi TKO regulas 169.–171. pantā.

²⁴ Atbrīvojums no līguma piemērošanas var būt vajadzīgs sliktas ražas gadījumā, ko, piemēram, ietekmējuši laika apstākļi vai slimības.

²⁵ Lai nodrošinātu, ka biedri produktus piegādā RO atbilstoši komercializācijas stratēģijai, RO tās ietvaros var būt jāplāno biedru veiktā ražošana. Uz šo situāciju, kad ražošanas plānošana ir daļa no RO komercializācijas stratēģijas, atkāpe attiektos. Savukārt situācija ir citāda, ja ražošanas plānošana notiek ārpus minētās stratēģijas. Otrajā gadījumā uz ražošanas plānošanu var attiekties citas atkāpes no konkurences noteikumiem, kas paredzētas TKO regulā.

- (30) Pamatnostādnēs „sarunas par piegādes līgumiem, ko biedru vārdā veic RO” turpmāk tiks sauktas par „līgumslēgšanas sarunām”.
- (31) Līgumslēgšanas sarunas var notikt dažādos veidos, piemēram, kā izsoles (fiziskas vai tiešsaistē), pārdošana pa tālruni, tūlītēji darījumi vai nākotnes līgumu biržā. Līgumslēgšanas sarunu veids neietekmē atkāpes piemērošanu.
- (32) Līgumslēgšanas sarunas RO var veikt dažādos veidos, piemēram, pamatojoties uz divpusēju tirdzniecību vai ar publisko tirgu starpniecību²⁷. Līgumslēgšanas sarunas var notikt vai nu tā, ka ražotājs nodod īpašumtiesības uz saviem produktiem RO, vai tā, ka tās netiek nodotas²⁸. Turklāt šādas kopīgas piegādes darbības var notikt neatkarīgi no tā, vai piegādes cena, par kuru RO ir vienojusies, ir par visu RO biedru produkciju vai daļu no tās²⁹.
- (33) Tomēr, lai varētu izmantot atkāpi, RO, veicot sarunas par piegādes līgumiem savu biedru vārdā, ir jāizpilda vairāki nosacījumi³⁰:
- a) RO jābūt oficiāli atzītai valsts iestādēs saskaņā ar TKO regulas 152. panta 1. punktu (vai ROA gadījumā saskaņā ar TKO regulas 156. panta 1. punktu);
 - b) RO jābūt vērstai uz vienu vai vairākiem no šādiem mērķiem: koncentrēt piedāvājumu, laist tirgū tās biedru saražotos produktus vai optimizēt ražošanas izmaksas;
 - c) šie mērķi ir sasniegti, ja centieni tos sasniegt vainagojas ar darbību integrāciju, un ir sagaidāms, ka šāda integrācija ievērojami uzlabos efektivitāti, kā rezultātā RO darbības kopumā palīdzēs sasniegt KLP mērķus;
 - e) attiecīgā produkta apjoms, par kuru RO veic sarunas, nedrīkst pārsniegt 15 % no kopējā valsts ražošanas apjoma (laukaugu un liellopu un teļa gaļas gadījumā) vai 20 % no konkrētā tirgus (olīveļļas gadījumā);
 - f) ražotāji var būt biedri ne vairāk kā vienā RO, kas to vārdā veic sarunas par piegādes līgumiem;

²⁶ RO komercializācijas stratēģijas īstenošanai var būt vajadzīga sensitīvas komercinformācijas apmaiņa starp biedriem, lai, piemēram, noteiktu biedru iespējas palielināt piegādes apjomus RO. Uz šo situāciju, kad sensitīvas komercinformācijas apmaiņa ir daļa no RO komercializācijas stratēģijas, atkāpe attiektos. Savukārt situācija ir citāda, ja sensitīvas komercinformācijas apmaiņa notiek ārpus minētās stratēģijas. Otrajā gadījumā uz komerciāli svarīgas informācijas apmaiņu var attiekties citas atkāpes no konkurences noteikumiem, kas paredzētas TKO regulā.

²⁷ RO pati var izveidot un vadīt publiskos tirgus, piemēram, izsoļu platformas.

²⁸ Sk. 2. punkta a) apakšpunktu attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

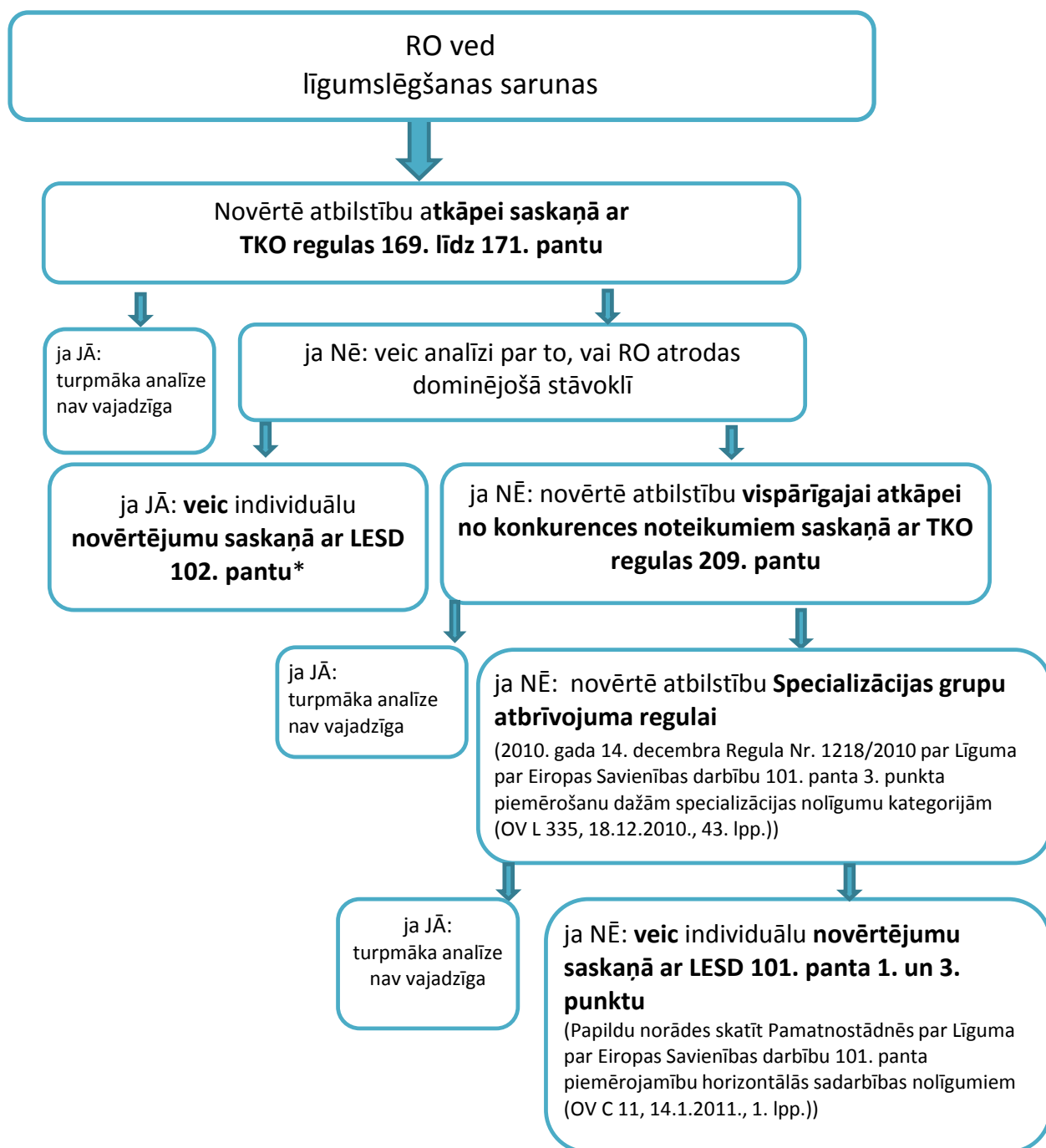
²⁹ Sk. 2. punkta b) apakšpunktu attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

³⁰ Šeit uzskaitīti tikai svarīgākie nosacījumi. Konkrēti elementi tiks aplūkoti sīkāk turpmākajās iedaļās, un viss nosacījumu saraksts atrodams attiecīgajā regulējumā, proti, TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

- g) RO jāpaziņo kompetentajai valsts iestādei par produktu apjomu, par kuru notiek sarunas.
- (34) Šie konkrētie nosacījumi tiks aplūkoti sīkāk 2.4. iedaļā.
- (35) Uz nolīgumu, lēmumu vai saskaņotu darbību, kas neatbilst TKO regulas 169., 170. un 171. panta nosacījumiem (piemēram, ja laukaugu produktu kopīgās pārdošanas apjoms būtu lielāks nekā 15 % no attiecīgā produkta kopējā valsts ražošanas apjoma), nevar attiecināt atkāpi, bet tas nenozīmē, ka automātiski ir pārkāpti konkurences noteikumi, kā skaidrots 2.3. iedaļā turpmāk.

2.3. Alternatīvās novērtēšanas iespējas, lai nodrošinātu to piegādes līgumslēgšanas sarunu likumību, kuras savu biedru vārdā ved RO

- (36) Pirmkārt, jāņem vērā, ka TKO regulas 169., 170. un 171. pantā paredzētie noteikumi ir konkurences tiesību atkāpe jeb „drošā zona”, kurā LESD 101. un 102. pants netiek piemērots. Tomēr neatbilstība atkāpes nosacījumiem nenozīmē, ka pastāv tiešs un tūlītējs konkurences noteikumu pārkāpums. Pastāv vairāki citi veidi, kā nodrošināt ar līgumslēgšanas sarunām saistītu nolīgumu, lēmumu un darbību atbilstību LESD 101. un 102. pantam.
- (37) RO un/vai tās biedri olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēs var novērtēt, vai darbības, ko RO cita starpā veic saistībā ar līgumslēgšanas sarunām, atbilst LESD 101. un 102. pantam, šādā veidā:

* Attiecībā uz dominējošā stāvoklī esošas RO risināto līgumslēgšanas sarunu aspektiem, kuriem, iespējams, varētu tikt piemērots LESD 101. panta 1. punkts, skatīt arī vērtējuma shēmu attiecībā uz RO, kas nav dominējošā stāvoklī.

- (38) Šā novērtējuma veikšana sīkāk skaidrota nākamajās apakšiedaļās, kurās aprakstīti tikai šo instrumentu piemērošanas pamatelementi. Viss nosacījumu saraksts atrodams tikai attiecīgā tiesību akta tekstā.

2.3.1. *Vispārīgā atkāpe no konkurences noteikumiem saskaņā ar TKO regulas 209. pantu*

- (39) TKO regulas 206. pantā apstiprināts vispārīgais princips par to, ka ES konkurences tiesības attiecas uz lauksaimniecības produktu ražošanu un tirdzniecību. Tomēr tas ir piemērojams ar nosacījumiem, kas paredzēti TKO regulas 207.–210. pantā. Ar TKO regulas 209. pantu noteikts, ka LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā nav nolīgumi, lēmumi un darbības, kas ir saistīti ar lauksaimniecības produktu ražošanu vai tirdzniecību, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi. Šī atkāpe pretēji TKO regulas 169., 170. un 171. pantam attiecas uz visām TKO regulā ietvertajām lauksaimniecības nozarēm. Tādējādi tas ir atsevišķs, neatkarīgs instruments, kas turpmāk tiks saukts par „vispārīgo atkāpi”.
- (40) Ražotāji var izmantot vispārīgo atkāpi divos gadījumos:
- a) LESD 101. panta 1. punkts neattiecas uz nolīgumiem, lēmumiem un darbībām, kas ir saistītas ar lauksaimniecības produktu ražošanu vai tirdzniecību, ja tie ir nepieciešami LESD 39. pantā paredzēto KLP mērķu sasniegšanai. Šajā saistībā Tiesa ir noteikusi, ka tad, ja nolīgumu var uzskatīt par nepieciešamu viena vai vairāku minēto mērķu sasniegšanai, bet tas nav nepieciešams cita mērķa sasniegšanai (vai tas pat kaitē cita mērķa sasniegšanai), uz to nevar attiecināt šo atkāpi³¹ (TKO regulas 209. panta 1. punkta pirmā daļa);
 - b) LESD 101. panta 1. punkts neattiecas uz nolīgumiem, lēmumiem un saskaņotām darbībām, ko veic:
 - ražotāji,
 - ražotāju apvienības,
 - šādu apvienību apvienības,
 - RO, kas atzītas saskaņā ar TKO regulas 152. pantu,
 - ROA, kas atzītas saskaņā ar TKO regulas 156. pantu,saistībā ar lauksaimniecības produktu ražošanu vai pārdošanu vai kopīgu iekārtu izmantošanu lauksaimniecības produktu uzglabāšanai, apstrādei vai pārstrādei, ja vien netiek apdraudēta KLP mērķu sasniegšana (TKO regulas 209. panta 1. punkta otrā daļa).
- (41) Vispārīgā atkāpe (abi veidi) neattiecas uz nolīgumiem, lēmumiem un saskaņotajām darbībām, ar kurām paredz pienākumu noteikt vienādu cenu vai ar kurām tiek izslēgta konkurence.
- (42) Lai izmantotu vispārīgo atkāpi, kas paredzēta TKO regulas 209. pantā, nav vajadzīgs iepriekšējs Komisijas vai valsts konkurences iestādes lēmums, t. i., tās piemērošanas pamatā ir ražotāju veiktais pašnovērtējums. LESD 101. panta 1. punkta pārkāpums ir jāpierāda tai personai, kura valsts vai ES tiesas procesā apgalvo, ka minētais noteikums ir pārkāpts. Tomēr pusei, kura apgalvo, ka uz to attiecas vispārīgā atkāpe, ir pienākums pierādīt, ka vispārīgās atkāpes nosacījumi ir izpildīti.

³¹ Spriedums lietā *Frubo*, 71/74, EU:C:1975:61; spriedums lietā *Florimex*, minēts 16. zemsvēitras piezīmē iepriekš, EU:T:1997:69; spriedums lietā *Oude Luttikhuis*, EU:C:1995:434; 2006. gada 13. decembra spriedums apvienotajās lietās *FNCBV/Komisija*, T-217/03 un T-245/03, EU:T:2006:391.

2.3.2. *Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regula*

- (43) Saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1218/2010³² (turpmāk „Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regula”) specializācijas nolīgumi cita starpā var būt nolīgumi, lēmumi vai saskaņotas darbības starp uzņēmumiem, ar kurām tie vienojas kopīgi ražot konkrētus produktus vai noslēgt savstarpējus apakšuzņēmumu līgumus par viena vai vairāku produktu ražošanu (vienam uzņēmumam kļūstot par konkrēta produkta ekskluzīvo ražotāju)³³.
- (44) Attiecībā uz lauksaimniecības nozari specializācijas nolīgums var attiekties uz kopīgu lauksaimniecības produktu ražošanu un jebkuru lauksaimniecības produktu apstrādes vai pārstrādes darbību, kuras rezultātā tiek radīti citi produkti, piemēram, lopu kaušanu un gaļas izciršanu, graudu malšanu utt. Attiecībā uz lauksaimniecības RO specializācijas nolīgums, visticamāk, attieksies uz neapstrādātu lauksaimniecības produktu apstrādi vai pārstrādi, kuras rezultātā iegūst citus produktus, jo ir maz kopuzņēmumu, kas veic neapstrādātu lauksaimniecības produktu ražošanu.
- (45) Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regula paredz, ka saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu LESD 101. panta 1. punkts neattiecas uz specializācijas nolīgumiem, ja ir izpildīti daži nosacījumi³⁴.
- (46) Pirmkārt, kopējā pušu tirgus daļa konkrētajā tirgū nedrīkst pārsniegt 20 %.
- (47) Otrkārt, specializācijas nolīgumos nedrīkst būt stingrie ierobežojumi, t. i., cenu noteikšana, ražošanas apjoma ierobežojumi un tirgu vai klientu sadale.
- (48) Tomēr ir arī izņēmumi. Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regula var attiekties uz³⁵:
- cenu noteikšanu, kādas tiek pieprasītas tiešajiem klientiem, saistībā ar to produktu kopīgu izplatīšanu, kas saražoti uz specializācijas nolīguma pamata,
 - jaudas un ražošanas apjoma noteikšanu saistībā ar kopīgas ražošanas nolīgumu un
 - pārdošanas mērķu noteikšanu saistībā ar to produktu kopīgu izplatīšanu, kas saražoti uz specializācijas nolīguma pamata.
- (49) **Piemērs** par iespējamo Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regulas piemērošanu lauksaimniecības nozarē:

³² Komisijas 2010. gada 14. decembra Regula (ES) Nr. 1218/2010 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām specializācijas nolīgumu kategorijām (OV L 335, 18.12.2010., 43. lpp.).

³³ Sīkāku informāciju par definīcijām sk. Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regulas 1. pantā.

³⁴ Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regulas 2. pants.

³⁵ Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regulas 4. pants.

Situācija. Vairāki laukaugu audzētāji vienojas kopīgi no rapša sēklām ražot dzīvnieku lopbarību. Agrāk viņi sēklas pārdeva tikai to pārstrādātājiem. Viņi noslēdz kopīgas ražošanas nolīgumu, kurš attiecas uz visu viņu saražoto rapša sēklu apjomu. Turklāt viņi kopīgi veic izplatīšanu un kopīgi nosaka cenu, par kādu visa saražotā dzīvnieku lopbarība tiks pārdota liellopu audzētājiem. Gada laikā šie laukaugu audzētāji ir ieguvuši 9,3 % tirgus daļu attiecīgajā tirgū, kurā tiek pārdota no rapša sēklām ražota dzīvnieku lopbarība.

Analīze. Kopīgas ražošanas nolīgumi tiek uzskatīti par vienu no specializācijas nolīgumu veidiem, uz kuriem attiecas Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regula. Šaurākais iespējamais tirgus, šķiet, ir no rapša sēklām ražotās dzīvnieku lopbarības tirgus (tas var būt arī lielāks un aptvert no citām izejvielām ražotu dzīvnieku lopbarību). Pušu kopējā tirgus daļa no rapša sēklām ražotās dzīvnieku lopbarības tirgū nepārsniedz 20 %, kā paredzēts grupu atbrīvojuma regulas 3. pantā. Neraugoties uz to, ka nolīgumā tiek noteiktas cenas, saskaņā ar grupu atbrīvojuma regulas 4. panta a) punktu ir atļauts noteikt cenu, ko kopīgas izplatīšanas ietvaros iekasē no tiešajiem klientiem (šajā gadījumā liellopu audzētājiem). Arī uz to, ka nolīgumā trim laukaugu audzētājiem ir paredzēts pienākums veikt ekskluzīvu piegādi, attiecas grupu atbrīvojuma regulas 2. panta 3. punkta a) apakšpunkts. Tādējādi šis kopīgās ražošanas nolīgums būtu atļauts saskaņā ar Specializācijas nolīgumu grupu atbrīvojuma regulu, un tas nebūtu LESD 101. panta pārkāpums.

2.3.3. Atsevišķs novērtējums saskaņā ar LESD 101. panta 1. un 3. punktu un 102. pantu

- (50) Visi uzņēmumi, tostarp ražotāji un RO lauksaimniecības nozarē, paši var novērtēt savu nolīgumu, lēmumu un darbību atbilstību LESD 101. panta 1. un 3. punktam un 102. pantam.
- (51) Lai sniegtu norādes un atvieglotu uzņēmumu nolīgumu, lēmumu un darbību pašnovērtēšanu, Komisija ir pieņēmusi pamatnostādnes par LESD 101. un 102. panta piemērošanu. Šajā saistībā svarīgākās ir:
- Pamatnostādnes par LESD 101. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem³⁶, jo īpaši attiecībā uz kopīgas ražošanas nolīgumiem³⁷ un kopīgas komercializācijas nolīgumiem³⁸ (informāciju par kopīgas komercializācijas nolīgumiem sk. arī, piemēram, 19. punktā iepriekš);
 - Pamatnostādnes par Līguma 81. panta 3. punkta [šobrīd LESD 101. panta 3. punkts] piemērošanu³⁹.

³⁶ OV C 11, 14.1.2011., 1. lpp.

³⁷ Sk. 150.–293. punktu Pamatnostādnēs par LESD 101. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem.

³⁸ Sīkāku informāciju par kopīgas komercializācijas nolīgumiem sk. 225.–257. punktā Pamatnostādnēs par LESD 101. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem.

³⁹ OV C 101, 27.4.2004., 97. lpp.

2.4. Atkāpes nosacījumi

(52) Uz atkāpi, ko paredz TKO regulas 169.–171. pants, attiecas vairāki nosacījumi par:

- a) RO/ROA atzīšanu;
- b) RO mērķiem;
- c) būtisku efektivitātes uzlabojumu kritēriju;
- d) attiecībām starp RO un tās biedriem;
- e) ierobežojumu, ko piemēro produktu apjomam, par kuru notiek līgumslēgšanas sarunas;
- f) paziņošanas pienākumiem.

(53) Šajā iedaļā tiks analizēts katrs no šiem nosacījumiem.

2.4.1. RO vai ROA atzīšana

(54) RO vai ROA jābūt oficiāli atzītai valsts iestādēs saskaņā ar TKO regulas 152. panta 1. punktu un 156. pantu⁴⁰. RO var būt juridiska persona vai tās daļa.

⁴⁰

152. pants

Ražotāju organizācijas

1. Dalībvalstis pēc pieprasījuma var atzīt ražotāju organizācijas, kas:

- a) sastāv no ražotājiem konkrētā nozarē, kura minēta 1. panta 2. punktā, un kas ir minēto ražotāju kontrolē saskaņā ar 153. panta 2. punkta c) apakšpunktu;
- b) ir izveidotas pēc ražotāju ierosmes;
- c) tiecas sasniegt konkrētu mērķi, kas var ietvert vismaz vienu no šādiem uzdevumiem:
 - i. nodrošināt, lai ražošanu plānotu un pielāgotu pieprasījumam, jo īpaši kvalitātes un kvantitātes ziņā,
 - ii. koncentrēt piedāvājumu un laist tirgū organizācijas biedru saražotos produktus, tostarp izmantojot tiešo pārdošanu,
 - iii. optimizēt ražošanas izmaksas un atdevi no ieguldījumiem, reaģējot uz vides un dzīvnieku labturības standartiem, un stabilizēt ražotāju cenas,
 - iv. pētīt ilgtspējīgas ražošanas metodes, inovatīvu praksi, ekonomikas konkurētspēju un tirgus norises un izstrādāt ierosmes šajā sakarā,
 - v. veicināt videi nekaitīgas audzēšanas paņēmienus un ražošanas metodes, kā arī atbilstīgus dzīvnieku labturības paņēmienus un metodes un sniegt tehnisko palīdzību to izmantošanai,
 - vi. veicināt ražošanas standartus un sniegt tehnisko palīdzību to izmantošanai, uzlabot produktu kvalitāti un izstrādāt produktus ar aizsargātiem cilmes vietu nosaukumiem, ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm vai ar valsts kvalitātes marķējumu,
 - vii. apsaimniekot blakusproduktus un atkritumus, jo īpaši, lai aizsargātu ūdens un augsnes kvalitāti un ainavu un saglabātu vai veicinātu bioloģisko daudzveidību,
 - viii. veicināt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un klimata pārmaiņu seku mazināšanu,
 - ix. izstrādāt iniciatīvas noietā veicināšanas un tirdzniecības jomā,
 - x. pārvaldīt kopējos fondus, kas minēti saistībā ar darbības programmām augļu un dārzeņu nozarē, kā minēts šīs regulas 31. panta 2. punktā un saskaņā ar 36. pantu Regulā (ES) Nr. 1305/2013,
 - xi. sniegt nepieciešamo tehnisko palīdzību nākotnes līgumu vai darījumu tirgu un apdrošināšanas shēmu izmantošanai.

- (55) Atzīšanas procedūru veic valsts iestāde, kuru noteikusi attiecīgā dalībvalsts.
- (56) RO var būt arī citas tādas RO biedrs (tā sauktā „otrā līmeņa RO”), kas komercializē savu biedru (RO) piegādātos produktus. Attiecīgā dalībvalsts lemj par to, vai šādas otrā līmeņa RO tiek atzītas kā RO vai kā ROA. Tā kā atkāpe vienlīdz attiecas gan uz RO, gan ROA, tā var attiekties uz otrā līmeņa RO abos gadījumos.
- (57) RO biedri, izņemot ražotājus, var būt arī personas, kas nav attiecīgo lauksaimniecības produktu ražotāji. RO, kurā ir biedri, kas nav ražotāji, ir jāievēro visi nosacījumi par RO izveidi un tās statūti, tostarp noteikumi par lēmumu pieņemšanu un demokrātisko kontroli, kā tas paredzēts TKO regulas 152., 153. un 154. pantā.

2.4.2. RO mērķi

- (58) Lai uz RO attiektos atkāpe, tai jācenšas sasniegt vismaz vienu no šiem mērķiem:
- a) piedāvājuma koncentrēšana;
 - b) tās biedru ražoto produktu laišana tirgū⁴¹;
 - c) ražošanas izmaksu optimizācija.⁴²
- (59) Atkāpes noteikumi paredz, ka RO ir faktiski jākoncentrē piedāvājums un jālaiž biedru produkti tirgū tādā apjomā, kāds tika noteikts līgumslēgšanas sarunās⁴³. Tādējādi, lai varētu piemērot atkāpi, nepietiks ar to, ka RO cenšas sasniegt ražošanas izmaksu optimizācijas mērķi (c) apakšpunkts iepriekš), ja tā vienlaikus necentīsies faktiski sasniegt pārējos divus mērķus par piegādes koncentrēšanu un biedru ražoto produktu laišanu tirgū.
- (60) Mērķis par laišanu tirgū attiecas uz tās biedru ražotajiem produktiem. Tas neizslēdz iespēju, ka RO papildus var veikt līgumslēgšanas sarunas par produktiem, ko RO ir iegādājusies atsevišķi. Šāda iespēja saskan ar RO mērķi par piedāvājuma koncentrēšanu. Iespēja iekļaut produktus, ko RO atsevišķi iepirkusi no citām personām, kuras nav tās biedri⁴⁴, noteiktās situācijās dotu RO iespēju sadarboties ar lielākiem klientiem, kuriem vajadzīgs lielāks produktu apjoms nekā tas, ko attiecīgajā brīdī var piedāvāt RO biedri. Šāda iespēja turklāt ļauj RO atsevišķos periodos aizstāt tās biedru produkcijas iztrūkumu, kuru radījuši, piemēram, nelabvēlīgi laika apstākļi, tādējādi dodot iespēju novērst risku, ka RO zaudē klientu.

⁴¹ RO cenšas faktiski pārdot produktus, t. i., tā ne tikai īsteno vienotu realizācijas stratēģiju, bet arī sagatavo tās biedru produktu pārdošanas piedāvājumus un slēdz pārdošanas darījumus ar klientiem/pircējiem.

⁴² 1. punkta pirmā daļa attiecīgi TKO regulas 169.–171. pantā.

⁴³ 2. punkta d) apakšpunkts attiecīgi TKO regulas 169.–171. pantā.

⁴⁴ Persona, kura nav biedrs, var būt ražotājs, kurš nav RO biedrs, vai tirgotājs. Personas, kuras nav biedri, tiešā veidā nepiedalās līgumslēgšanas sarunās, ko RO veic savu biedru vārdā, t. i., sarunas notiek neatkarīgi no personām, kuras nav biedri. To personu produktus, kuri nav biedri, no šīm personām RO pērk atsevišķi, un sarunas ar personām, kuras nav biedri, nav daļa no līgumslēgšanas sarunām, tāpēc tām atkāpi nepiemēro.

- (61) Tomēr saskaņā ar atkāpi produktu pirkšana no personām, kuras nav biedri, nedrīkst kļūt par RO pamatdarbību. Saskaņā ar atkāpi RO, pirmkārt, ir jācenšas laist tirgū savu biedru produktus. Lai būtu ievēroti atkāpes mērķi, produktu iegādei no personām, kuras nav biedri, jābūt papildu darbībai. Produktu iegāde no personām, kuras nav biedri, paliktu kā papildu darbība, ja normālas darbības apstākļos RO gada laikā šādi iegādāsies ne vairāk kā 25 % no produkcijas apjoma, par kuru notika līgumslēgšanas sarunas. Tomēr var būt arī ārkārtas apstākļi (piem., saistībā ar laika apstākļiem vai slimībām), kad šā līmeņa pārsniegšana var būt pamatota, un šādas darbības aizvien tiktu uzskatītas par papildu darbībām.
- (62) Uz apjomu, ko iegādājas no personām, kuras nav biedri, tāpat attiecas visi atkāpes nosacījumi, kas izklāstīti TKO regulas 169.–171. pantā. Īpaši jāņem vērā, ka šiem apjomiem jābūt iekļautiem apjomā, par kuru notiek līgumslēgšanas sarunas, lai nodrošinātu atbilstību sliekšņiem par 15 % no valsts kopējā ražošanas apjoma liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēs un 20 % no konkrētā tirgus olīveļļas nozarē.
- (63) **Piemērs** par atkāpes piemērošanu līgumslēgšanas sarunām, ko RO veic savu biedru vārdā par produktiem, kas iepirkti no personām, kuras nav biedri:

Situācija. Piecpadsmit mazi miežu audzētāji izveidoja RO, lai varētu iegūt pietiekami lielu ražošanas apjomu, kāds bija nepieciešams sarunu veikšanai par piegādes līgumu ar lielu reģionālu cietes ražošanas uzņēmumu. Ražotāji nodod RO visu savu produkciju. Aprīlis un maijs vienā reģiona daļā bija ļoti sauss, un attiecīgo audzētāju raža samazinājās par 25 %. Tādēļ augustā RO nespēs piegādāt cietes ražotājam apsolīto apjomu. Lai izvairītos no tā, ka RO zaudē cietes ražotāju kā klientu, trūkstošais graudu apjoms tiek iepirkts no personas, kas nav RO biedrs. No šīs personas iepirktais apjoms veido 17 % no apjoma, kas paredzēts līgumā, ko RO noslēdza ar cietes ražotāju.

Analīze. RO biedru produkcijas daļa veido lielāko daļu no produktiem, par kuriem RO savu 15 biedru vārdā veica līgumslēgšanas sarunas ar cietes ražošanas uzņēmumu. Kopējais apjoms, par kuru notika līgumslēgšanas sarunas, ieskaitot apjomu, ko iepirka no personas, kas nav biedrs, ir 2,2 % no kopējā valsts ražošanas apjoma, t. i., 15 % sliekšnis no kopējā valsts ražošanas apjoma laukaugu nozarē ir ievērots. Tā kā ir izpildīti arī visi pārējie nosacījumi, kas paredzēti TKO regulas 171. pantā, RO līgumslēgšanas sarunām atkāpi var piemērot.

2.4.3. *Būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijs*

- (64) TKO regulas 169., 170. un 171. pants attiecībā uz olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarēm paredz, ka „[r]ažotāju organizācija atbilst šajā punktā minētajiem mērķiem, ar noteikumu, ka centieni sasniegt minētos mērķus vainagojas ar darbību integrāciju, un ir sagaidāms, ka šāda integrācija dos būtiskus ieguvumus⁴⁵, lai ražotāju organizācijas darbības kopumā palīdzētu sasniegt LESD 39. pantā noteikto[s] mērķu[s]”.
- (65) Tādējādi, lai varētu piemērot atkāpi, RO, kura veic līgumslēgšanas sarunas: pirmkārt, jāveic darbību integrācija un, otrkārt, šīm darbībām jābūt tādām, kas var radīt būtiskus

⁴⁵ Mūsu pasvītrojums.

efektivitātes uzlabojumus, lai nodrošinātu, ka RO darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus.

- (66) Kopīgas pārdošanas darbībām un citām ražotāju kopīgām darbībām var būt dažāda ietekme uz KLP mērķu sasniegšanu.
- (67) Nolīgumi starp lauksaimniecības produktu ražotājiem par dažu darbību veikšanu kopā var radīt efektivitātes uzlabojumus un tādējādi arī ekonomiskos ieguvumus, jo īpaši tad, ja ražotāji apvieno darbības, prasmes vai aktīvus, lai sadalītu risku, mazinātu izmaksas, palielinātu ieguldījumus, apvienotu zinātību, uzlabotu produktu kvalitāti un daudzveidību un paātrinātu inovāciju. Šādas darbības var sekmēt KLP mērķu sasniegšanu, piemēram, palielināt ražīgumu (piem., jo var piekļūt labākām ražošanas tehnoloģijām, veicot, piemēram, kopīgu iepirkumu), palielināt ražotāju ieņēmumus (piem., jo tiek uzlabota kvalitāte, kopīgi uzlabojot ražošanas vai uzglabāšanas apstākļus) vai uzlabot produkcijas pieejamību (piem., jo kopīgi tiek iepirkta vai organizēta labākas uzglabāšanas vai izplatīšanas sistēmas).
- (68) Tomēr nolīgumi starp lauksaimniecības produktu ražotājiem par līgumslēgšanas sarunu veikšanu var arī ierobežot konkurenci un galu galā kavēt KLP mērķu sasniegšanu. Tas var notikt, piemēram, tad, ja ražotāji noslēdz nolīgumu, ar kuru nosaka cenas, samazina ražošanas apjomu vai sadala tirgus. Lai arī šādi nolīgumi var palielināt ražotāju ieņēmumus, tie var kaitēt citu KLP mērķu sasniegšanai, ja šo nolīgumu dēļ, piemēram, klientiem tiek noteiktas nepamatoti augstas cenas (cenu palielinājuma dēļ), tie rada problēmas ar piegādāto produktu pieejamību (piegādes ierobežojumu dēļ) vai samazinās ražīgums (jo mazākas ražotāju konkurences dēļ var samazināties stimuls palielināt ražīgumu).
- (69) Gadījumos, kad RO ar pārdošanu saistītās kopīgās darbības kavē KLP mērķu sasniegšanu, būtisku efektivitātes uzlabojumu radīšana var kompensēt šo ietekmi un nodrošināt, ka šīs RO darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus. TKO regulas 169., 170. un 171. pants tāpēc prasa, ka:
 - a) RO ir jāintegrē darbības un
 - b) šīm darbībām jābūt tādām, kas var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus, lai nodrošinātu, ka RO darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus.

Tikai tad, ja RO atbilst šiem nosacījumiem (turpmāk saukti par „būtisku efektivitātes uzlabojumu kritēriju”), uz šo RO var attiecināt atkāpi.

- (70) Būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija izpildei nepieciešams:

- a) noteikt darbības, kuras RO ir integrējusi, t. i., darbības, kuras RO veic savu biedru vārdā. RO var veikt integrāciju vai nu veicot darbības tieši, vai izmantojot trešo personu ārpakalpojumus. RO var izmantot trešo personu ārpakalpojumus dažu darbību veikšanai un tik un tā ņemt tās vērā

efektivitātes uzlabojumu pārbaudes kontekstā (piem., transporta pakalpojumu saņemšana no pārvadātāja, kas ir trešā persona);⁴⁶

- b) konstatēt, ka šīs darbības, visticamāk, radīs efektivitātes uzlabojumus. Šajā gadījumā runa ir par šo darbību būtību (t. i., vai šī darbība pēc būtības var dod efektivitātes uzlabojumus). Var skatīt arī RO attīstības līmeni (RO var būt apņēmusies ieguldīt šādās darbībās, taču, lai sasniegtu rezultātu, var būt nepieciešams zināms laiks, bet RO tikmēr jau ir uzsākusi līgumslēgšanas sarunas savu biedru vārdā);
 - c) konstatēt, ka šie efektivitātes uzlabojumi būs pietiekami būtiski, lai RO (ņemot vērā visas RO darbības) veicinātu KLP mērķu sasniegšanu⁴⁷.
- (71) Kā iepriekš aprakstīts 41. punktā, RO var būt citas tādas RO biedrs (tā sauktā „otrā līmeņa RO”), kas pārdod pirmās RO produkciju. Otrā līmeņa RO līgumslēgšanas sarunām var piemērot atkāpi, ja tā atbilst atkāpes nosacījumiem. Kad tiek novērtēts, vai RO atbilst nosacījumiem, jo īpaši būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijam, efektivitātes uzlabojumus radošās darbības, ko veic pirmā līmeņa RO (piem., produktu savākšana un transportēšana), var ņemt vērā, atkāpes kontekstā novērtējot otrā līmeņa RO/ROA efektivitātes uzlabojumus.
- (72) RO var novērtēt, vai tā atbilst būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijam, izmantojot likumdevēja piedāvāto vienkāršoto metodi. Ja RO neatbilst vienkāršotās metodes nosacījumiem, tā, lai novērtētu atbilstību būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijam, noteiktos apstākļos var izmantot alternatīvo metodi.

Vienkāršotā metode

- (73) 1. punkta trešajā daļā attiecīgi 169., 170. un 171. pantā ir izklāstīta metode, ar kuru novērtē atbilstību būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijam („vienkāršotā metode”). Atkāpē paredzēts⁴⁸, ka būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijs varētu tikt uzskatīts par izpildītu, ja:
- a) RO veic vismaz vienu potenciāli efektivitāti uzlabojošu darbību no tām, kas uzskaitītas TKO regulas 169., 170. un 171. pantā⁴⁹;

⁴⁶ Ja atzītā RO izmanto ārpakalpojumus, tam jānotiek saskaņā TKO regulas 155. pantu, proti, ir vajadzīga iepriekšēja dalībvalsts atļauja. Ražošanas ārpakalpojumi nav atļauti. RO jābūt atbildīgai par ārpakalpojumu izpildes nodrošināšanu un vispārējo pārvaldību, kontroli un uzraudzību attiecībā uz komerciālo vienošanos par darbības izpildi. Papildu informācija par ārpakalpojumiem ir sniegta Komisijas Deleģētajā regulā (ES) Nr.

⁴⁷ Tā kā kritērija izpilde ir atkarīga no KLP mērķu sasniegšanas, ņemot vērā konkrētās juridiskās prasības, kas attiecībā uz lauksaimniecības produktu ražošanas un tirdzniecības konkurences noteikumiem paredzētas LESD 39. un 42. pantā, šis efektivitātes uzlabojumu kritērijs atšķiras no kritērijiem, kas saistībā ar konkurences noteikumiem tiktu izmantoti citās nozarēs.

⁴⁸ 1. punkta trešā daļa a) un b) punkts attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

⁴⁹ Šīs darbības ir:

- b) šīs darbības ir būtiskas, ņemot vērā attiecīgā produkta apjomu un izmaksas, ko rada produkta ražošana un laišana tirgū. Ja šīs darbības ir pietiekami būtiskas, tiek pieņemts, ka tās var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Tiek uzskatīts, ka šādi uzlabojumi atsver negatīvo ietekmi uz KLP mērķu sasniegšanu, ko var radīt līgumslēgšanas sarunas. Tādējādi var pieņemt, ka RO darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus.
- (74) Šo vienkāršoto metodi nevar izmantot vairākos gadījumos. Pirmkārt, nav izslēgts, ka efektivitātes uzlabojumus var radīt arī tādas darbības, kas nav uzskaitītas TKO regulas 169., 170. un 171. pantā, un atsevišķos gadījumos šīs darbības rada tik būtiskus efektivitātes uzlabojumus, ka RO darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus. Šādā gadījumā vienkāršoto metodi nevar izmantot, un tāpēc būtu jāveic individuāla analīze, kā paskaidrots 77.–80. punktā.
- (75) Otrkārt, vienkāršoto metodi neizmanto gadījumos, kad RO ir apņēmusies ieguldīt efektivitāti palielinošās darbībās, bet ieguldījuma rezultāti būs redzami tikai pēc noteikta laika. Arī šādā gadījumā vienkāršotā metode nav izmantojama (jo tiek vērtētas tikai darbības, kuras RO jau ir veikusi), un būtu jāveic individuāla analīze, kā paskaidrots 77. punktā.

Izmantojot vienkāršoto metodi, jāidentificē darbības, kas uzskaitītas TKO regulas 169., 170. un 171. pantā, un jānovērtē, cik būtisks ir šo darbību apjoms un izmaksas. Turpmāk katrā no trim nozarēm aplūkoti gadījumi, kad šādas darbības ir saistītas ar būtisku attiecīgā produkta apjomu un būtiskām izmaksām saistībā ar produkta ražošanu un laišanu tirgū, un tādējādi RO var piemērot atkāpi.

Olīveļļas nozare

Būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija piemērošana

Apraksts par TKO regulas 169. pantā paredzētajām kopīgajām darbībām, kas var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus vienkāršotās metodes piemērošanas kontekstā.

i) Kopīga pārstrāde

- i) kopīga izplatīšana, tostarp kopīga pārdošanas platforma un kopīga transportēšana,
- ii) kopīgs iepakojums, marķējums vai reklāma (pirmās divas darbības attiecas tikai uz olīveļļas nozari),
- iii) kopīga kvalitātes kontroles organizēšana,
- iv) kopīga aprīkojuma vai uzglabāšanas iekārtu izmantošana,
- v) kopīga pārstrāde (šī darbība attiecas tikai uz olīveļļas nozari),
- vi) kopīga tādu atkritumu apsaimniekošana, kuri tieši saistīti ar produkta ražošanu (šī darbība attiecas tikai uz olīveļļas un liellopu un teļa gaļas nozarēm),
- vii) kopīgs resursu iepirkums.

1. **Kopīga pārstrāde** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO pārstrādā lielāko daļu no olīvu apjoma, ko tās biedri ievāc olīveļļas ražošanai olīveļļas ražotnē. Olīveļļas ražotnes izveidošanai ir vajadzīgi būtiski ieguldījumi. Olīvu pārstrāde olīveļļā parasti notiek vairākos posmos: olīvu tīrīšana, olīvu spiešana, olīveļļas filtrēšana un citi procesi. Ja RO kopīgajās pārstrādes darbībās tiek saražota lielākā daļa olīveļļas, ko RO komercializē, tad RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus salīdzinājumā ar gadījumu, kad tās biedri censtos veikt sevis audzēto olīvu pārstrādi atsevišķi, un tādējādi tiktu izpildīti vienkāršotās metodes nosacījumi.

ii. Kopīgs iepakojums, marķējums vai reklāma

2. Olīveļļas **kopīga iepakojšana/iepildīšana pudelēs un marķēšana** dažos gadījumos var dot būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO veic šīs darbības attiecībā uz lielāko daļu olīveļļas spiestuvē saražotās olīveļļas, kas tiek komercializēta. Kopīgas iepakojšanas/iepildīšanas un marķēšanas nodrošināšanai parasti ir vajadzīgi ievērojami ieguldījumi, lai varētu iegādāties nepieciešamās tehnoloģijas vai iekārtas. Ja RO kopīgās iepakojšanas/iepildīšanas un marķēšanas darbības tiek veiktas attiecībā uz lielāko daļu olīveļļas, ko komercializē RO, tad RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus, un tādējādi tiktu izpildīti vienkāršotās metodes nosacījumi.
3. **Kopīga reklāma** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izstrādā un komercializē produktu ar pievienoto vērtību. Tādā gadījumā kopīga reklāma ir daļa no integrētās stratēģijas par šāda pievienotās vērtības produkta pārdošanu, un kopīgā reklāma aptver visu RO komercializēto apjomu. RO var diferencēt savus produktus atkarībā, piemēram, no izmantotās ražošanas metodes (piem., olīveļļa no bioloģiski audzētām olīvām). RO nosaka produkta prasības un nodrošina produktu atbilstību tām: tas ietver, piemēram, attiecīgo prasību izstrādi, ražošanas procesa plānošanu un kvalitātes kontroli atbilstoši prasībām, to izejvielu iepirkšanu, kas ir vajadzīgas šo prasību ievērošanai, utt. Šādas integrētas pieejas izmaksas, kas gan RO, gan tās biedriem rodas saistībā ar prasību ievērošanu, ir būtiskas. Šādā gadījumā RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus, un tādējādi tiktu izpildīti vienkāršotās metodes nosacījumi.

Apspriešanai. *Vai ir gadījumi, kad kopīga reklāma, piemēram, standartizētu produktu reklāma bez citām integrētām darbībām, ir saistīta ar būtiskām izmaksām un apjomiem un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus olīveļļas nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

iii. Kopīga kvalitātes kontroles organizēšana

4. **Kopīga kvalitātes kontroles organizēšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO nodrošina nemainīgi augstu kvalitāti tās biedru saražotajiem produktiem tāpēc, ka tāda prasība ir paredzēta noteikumos, vai tāpēc, ka tas ir pieņemts standarts, piem., ja RO un tās biedri vēlas izpildīt pircēju prasības. RO, pirmkārt, palīdz sasniegt kvalitātes līmeni, sniedzot padomus un atbalstu saistībā ar ražošanas procesu. Šādā veidā RO sniedz ražotājiem tādus pakalpojumus kā konsultācijas par to, kā labāk izmantot fitosanitāros līdzekļus, citas ķīmiskās vielas un mēslošanas līdzekļus, kā arī par labākām ražošanas metodēm, saimniecībā veiktās ražošanas problēmu risināšanu, regulatīvajiem jautājumiem un pārbaudēm, tādējādi palīdzot ražotājam iegūt kvalitatīvu produktu. Otrkārt, RO veic arī

testēšanu (patstāvīgi vai kā ārpalpojumu), lai pārbaudītu tās olīveļļas kvalitāti (laboratoriskas pārbaudes attiecībā uz skābumu un pesticīdu klātbūtni, organoleptisko īpašību pārbaude utt.), ko saražojuši tās biedri un kuru RO komercializēs. Šādu testēšanu veic, lai neatkarīgiem sertificētajiem vai kontrolētajiem pierādītu, ka produkti atbilst regulatīvajām vai standarta prasībām, un/vai lai pierādītu pircējam, ka produkts atbilst viņa prasībām. Visām šīm darbībām ir ievērojamas izmaksas, ja tās tiek veiktas attiecībā uz lielāko daļu olīveļļas, ko komercializē RO. Šādā gadījumā RO, visticamāk, radīs būtiskus efektivitātes uzlabojumus, jo atsevišķam biedram tādu pašu rezultātu sasniegšana patstāvīgi izmaksātu ievērojami vairāk. Šādā gadījumā RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus, un tādējādi tiktu izpildīti vienkāršotās metodes nosacījumi.

iv. Kopīga izplatīšana

Kopīga izplatīšana var ietvert šādas darbības: kopīgu transportēšanu, izplatīšanas centra vai tirdzniecības infrastruktūras izveidi un/vai pārdošanas platformas organizēšanu.

5. **Kopīga transportēšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO organizē transportēšanu no olīvu audzēm līdz pārstrādes vietai (olīveļļas ražotnei) lielākajai daļai olīveļļas, ko RO komercializē, vai ja RO organizē transportēšanu no vairākām olīveļļas ražotnēm līdz iepakojšanas/iepildīšanas un marķēšanas vietai lielākajai daļai RO komercializētās olīveļļas. Transporta izmaksas veido būtisku daļu no izmaksām, kas saistītas ar produkta ražošanu un laišanu tirgū⁵⁰. Šajā situācijā RO var organizēt transportēšanu efektīvāk nekā tad, ja RO biedri to darītu atsevišķi. Piemēram, RO var gūt apjomradītus ietaupījumus, transportējot lielākus apjomus, apkopojot vairākus pārvadājumus un samazinot izkraušanas un kravas apstrādes izmaksas. Tādējādi šādā gadījumā RO var ievērojami samazināt izmaksas un radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus salīdzinājumā ar to, ko šajā saistībā varētu panākt atsevišķi biedri. Tas nozīmē, ka RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus, un tādējādi tiktu izpildīti vienkāršotās metodes nosacījumi.

6. **Izplatīšanas centra vai tirdzniecības infrastruktūras izveide un/vai pārdošanas platformas organizēšana**

Apspriešanai. *Vai ir gadījumi, kad izplatīšanas centra vai tirdzniecības infrastruktūras izveide un/vai pārdošanas platformas organizēšana (tostarp tiešsaistes pārdošanas platformas) ir saistīta ar būtiskām izmaksām un apjomiem un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus olīveļļas nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

Aprīkojuma un uzglabāšanas iekārtu kopīga izmantošana

7. **Kopīga aprīkojuma izmantošana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izdara nepieciešamos ieguldījumus, lai iegādātos svarīgas lauksaimniecības iekārtas (piem., savākšanas mašīnas, smidzinātājus fitosanitārajiem līdzekļiem, mēslošanas līdzekļiem un pesticīdiem), un nodrošina to

⁵⁰ **Apspriešanai.** *Norādiet, lūdzu, cik lielu procentuālo daļu no izmaksām, kas saistītas ar olīveļļas ražošanu un laišanu tirgū, veido transportēšanas izmaksas.*

pareizu izmantošanu un apkopi. Šādā gadījumā RO uzņemas sākotnējās olīveļļas ražošanas izmaksas, iegādājoties attiecīgo aprīkojumu (jaunu vai lietotu). Vēlāk RO uzņemas citas izmaksas, kas saistītas ar aprīkojuma apkopi un pareizu lietošanu (piem., mācības). Sākotnējie ieguldījumi un citas ar aprīkojumu saistītās izmaksas veido būtiskas izmaksas, ja runa ir par ievērojamu apjomu. Šajā ziņā aprīkojuma izmantošanas izmaksas ir ievērojamas, ja būtisku daļu no apjoma, ko RO komercializē, ražo ar kopīgo aprīkojumu. Tādējādi, ja aprīkojums tiek izmantots, lai ražotu lielāko daļu no olīveļļas apjoma, ko RO komercializē, RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Ražīguma palielināšanai, kā arī tam, lai nodrošinātu produkta atbilstību tirgus prasībām, bieži ir vajadzīgs jauns aprīkojums vai iekārtas. Tomēr daži ražotāji nevar atļauties jaunu aprīkojumu augsto ieguldījumu izmaksu dēļ, un tāpēc kopīga aprīkojuma izmantošana var samazināt biedru izmaksas un palielināt viņu ražīgumu. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir cits svarīgs aprīkojums, kuru RO varētu iegādāties biedru kopīgai lietošanai un kurš ir saistīts ar būtiskām izmaksām un apjomiem, un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

8. **Kopīga uzglabāšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izdara nepieciešamos ieguldījumus uzglabāšanas iekārtās un nodrošina to pareizu izmantošanu un apkopi. RO uzņemas sākotnējo ieguldījumu izmaksas saistībā ar noliktavu iegādi vai plānošanu un būvniecību. RO uzņemas papildu ieguldījumu izmaksas saistībā ar noliktavu modernizēšanu. Ieguldījumi uzglabāšanas nodrošināšanā rada būtiskas izmaksas, ja tie ir saistīti ar ievērojamiem apjomiem. Arī noliktavas izmantošanas izmaksas ir būtiskas, ja tajās tiek uzglabāta ievērojama RO produkcijas apjoma daļa. Ja uzglabāšanas darbības ir saistītas ar lielāko daļu no olīveļļas, ko RO komercializē, un ja tās apjoma ziņā ir nozīmīgas, RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Ja RO nodrošina uzglabāšanu, tas var samazināt izmaksas salīdzinājumā ar gadījumu, kad biedriem šādi ieguldījumi būtu jāveic individuāli. Iespēja uzglabāt produktus, neveicot tūlītēju piegādi trešai personai, iespējams, uz ilgāku laika posmu un lielākos apjomos dod RO biedriem iespēju produktus pārdot, kad cena ir labvēlīgāka, nevis ražas novākšanas laikā, kad piedāvājums ir vislielākais. Šādi var mazināt arī piedāvājuma svārstības, ko rada mainīgais novākto olīvu apjoms dažādos gados. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

vi. Kopīga tādu atkritumu apsaimniekošana, kuri tieši saistīti ar olīveļļas ražošanu

Apspriešanai. *Vai ir gadījumi, kad kopīga atkritumu apsaimniekošana, ko veic RO, tiek veikta patstāvīgi (bez kopīgas pārstrādes), un tā ir saistīta ar būtiskām izmaksām un apjomiem un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus olīveļļas nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

vii. Kopīga resursu iepirkšana

9. **Kopīga resursu iepirkšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja iepirkšana notiek lielā apjomā, jo tad RO var saņemt ievērojamas atlaides, labākus piegādes nosacījumus un/vai aizdevuma noteikumus salīdzinājumā ar to, ko varētu saņemt atsevišķs ražotājs. Turklāt, iepērkot resursus savā vārdā, RO var nodrošināt pareizu šo produktu uzglabāšanu un/vai piegādi. Ja RO saviem

biedriem iepērk mēslošanas līdzekļus, fitosanitāros līdzekļus, pesticīdus vai enerģiju (degvielu, elektroenerģiju), tad šie iepirkumi rada ievērojamas izmaksas⁵¹. Ja RO iepērk tādu apjomu, kas ir nepieciešams, lai saražotu lielāko daļu no olīveļļas, ko RO komercializē, tad RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir citi svarīgi iepirkumi (tostarp pakalpojumi), kuri, ja tos savu biedru vajadzībām veiktu RO, būtu saistīti ar būtiskām izmaksām un apjomiem un kuru kopīga veikšana varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus olīveļļas nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

Liellopu un teļa gaļas nozare

Būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija piemērošana

Apraksts par TKO regulas 170. pantā paredzētajām kopīgajām darbībām, kas var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus vienkāršotās metodes piemērošanas kontekstā.

i. Kopīga izplatīšana

1. **Kopīga izplatīšana** var ietvert šādas darbības: kopīgu transportēšanu, izplatīšanas centra vai tirdzniecības infrastruktūras izveidi un/vai pārdošanas platformas organizēšanu.
2. **Kopīga transportēšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO organizē transportēšanu no ražošanas vietas līdz pircējam vai uz pārstrādes vietu lielākajai daļai liellopu, ko RO komercializē. Tādā gadījumā RO var organizēt transportēšanu efektīvāk nekā tad, ja RO biedri to darītu atsevišķi. Piemēram, RO var gūt apjomradītus ietaupījumus, transportējot lielākus apjomus, apkopojot vairākus pārvadājumus un samazinot izkraušanas un kravas apstrādes izmaksas. Līdz ar to šādā gadījumā RO var ievērojami samazināt izmaksas un radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus salīdzinājumā ar to, ko šajā saistībā varētu panākt atsevišķi biedri, un tādējādi RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.
3. **Pārdošanas platformas organizēšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izveido fizisku tirgu vai izsoļu platformu liellopu pārdošanai. Šādā gadījumā RO iegulda līdzekļus, lai iegādātos aprīkojumu, kas vajadzīgs liellopu demonstrēšanai un tirdzniecībai. Šādi ieguldījumi aprīkojumā un tā izmantošana rada ievērojamas izmaksas, ja runa ir par lieliem apjomiem un ja darījumi notiek regulāri. Šādā gadījumā – lieli apjomi, regulāri darījumi un lieli ieguldījumi – RO ir galvenais tirdzniecības kanāls tās biedriem, t. i., RO pārdod lielāko daļu tās biedru liellopu (apjoma ziņā). Tas nodrošina apjomradītus ietaupījumus liellopu tirdzniecībā,

⁵¹ Grieķijā, Itālijā un Spānijā izmaksas par mēslošanas līdzekļiem 2010. gadā veidoja vidēji 18 % no darbības izmaksām (lauku saimniecībās, kurās ražo olīveļļu), izmaksas par pesticīdiem — 14 % un izmaksas par degvielu un elektroenerģiju — 27 %, kā liecina dati ziņojumā *EU olive oil farms report based on FADN data*, http://ec.europa.eu/agriculture/rica/pdf/Olive_oil%20report2000_2010.pdf, 57.–76. lpp.

Apspriešanai. *Lūdzu, ja iespējams, sniedziet papildu datus par citām izmaksām.*

dodot biedriem iespēju sasniegt lielāku pircēju skaitu, un tas notiek ātrāk nekā tad, ja biedri to darītu atsevišķi. Šādi var samazināt arī darījumu izmaksas gan pārdevējiem, gan pircējiem. Šādā gadījumā RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus salīdzinājumā ar to, ko šajā saistībā varētu panākt atsevišķi biedri, un tādējādi RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

4. **Izplatīšanas centra izveide** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO veic nepieciešamos ieguldījumus tādās izplatīšanas iekārtās kā tēlu savākšanas centrs un nodrošina to pareizu izmantošanu un apkopi. RO uzņemas sākotnējo ieguldījumu izmaksas saistībā ar izplatīšanas centru iegādi vai plānošanu un būvniecību. RO uzņemas papildu ieguldījumu izmaksas saistībā ar iekārtu modernizēšanu. Sākotnējie un citi ieguldījumi veido būtiskas izmaksas, ja runa ir par ievērojamiem apjomiem. Arī iekārtu izmantošanas izmaksas ir būtiskas, ja ievērojama RO apjoma daļa tiek izplatīta, izmantojot šīs iekārtas. Ja izplatīšanas darbības attiecas uz lielāko daļu no liellopiem, ko RO komercializē, un ja tās apjoma ziņā ir nozīmīgas, RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Tas nodrošina apjomradītus ietaupījumus liellopu tirdzniecībā, dodot biedriem iespēju sasniegt lielāku pircēju skaitu, un tas notiek ātrāk nekā tad, ja biedri to darītu atsevišķi. Šādi var samazināt arī darījumu izmaksas gan pārdevējiem, gan pircējiem. Šādā gadījumā RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus salīdzinājumā ar to, ko šajā saistībā varētu panākt atsevišķi biedri, un tādējādi RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. Vai ir gadījumi, kad izplatīšanas centra vai tirdzniecības infrastruktūras izveide un/vai pārdošanas platformas organizēšana (tostarp tiešsaistes pārdošanas platformas) ir saistīta ar būtiskām izmaksām un apjomiem un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus liellopu un tēlu gaļas nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.

ii. Kopīga reklāma

5. **Kopīga reklāma** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izstrādā un komercializē produktu ar pievienoto vērtību. Tādā gadījumā kopīga reklāma ir daļa no integrētās stratēģijas par šāda pievienotās vērtības produkta pārdošanu, un kopīgā reklāma ir viena no darbībām, ko veic šīs stratēģijas īstenošanai. RO savus produktus var diferencēt, piemēram, pēc šķirnes, lopbarības, lopkopības sistēmas vai izcelsmes vietas. RO nosaka produkta prasības un nodrošina produktu atbilstību tām: tas ietver, piemēram, attiecīgo prasību izstrādi, ražošanas procesa plānošanu un kvalitātes kontroli atbilstoši šīm prasībām, to izejvielu iepirkšanu, kas vajadzīgas šo prasību ievērošanai, utt. Šādas integrētas pieejas izmaksas, kas gan RO, gan tās biedriem rodas saistībā ar prasību ievērošanu, ir būtiskas, ja tā tiek izmantota vismaz attiecībā uz lielāko daļu apjomu, ko RO komercializē. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. Vai ir gadījumi, kad kopīga reklāma, piemēram, standartizētu produktu reklāma bez citām integrētām darbībām ir saistīta ar būtiskām izmaksām un apjomiem un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus liellopu un tēlu gaļas nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.

iii. Kopīga kvalitātes kontroles organizēšana

6. **Kopīga kvalitātes kontroles organizēšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO nodrošina nemainīgi augstu kvalitāti tās biedru saražotajiem produktiem tāpēc, ka tāda prasība ir paredzēta noteikumos, vai tāpēc, ka tas ir pieņemts standarts, ko pieprasījuši pircēji. RO, pirmkārt, palīdz sasniegt kvalitātes līmeni, sniedzot padomus un atbalstu saistībā ar ražošanas procesu. Šādā veidā RO sniedz tādus pakalpojumus kā konsultācijas par šķirnēm, labāku lopbarību, labākām liellopu audzēšanas metodēm, kā arī sniedz palīdzību saistībā ar ražošanas problēmām, regulatīvajiem jautājumiem un pārbaudēm, tādējādi palīdzot ražotājam iegūt kvalitatīvu produktu. Otrkārt, RO sniedz veterināros pakalpojumus (patstāvīgi vai kā ārpakalpojumus), lai nodrošinātu labu veselību (vakcinācija un citas profilaktiskās darbības, slimību uzraudzība, apsēklošanas darbības utt.) tiem produktiem, ko biedri ražo un ko RO komercializēs. Turklāt RO veic testēšanu, lai neatkarīgiem sertificētajiem vai kontrolētajiem pierādītu, ka produkti atbilst regulatīvajām vai standarta prasībām, un/vai lai pierādītu pircējam, ka produkts atbilst viņa prasībām. Visām šīm darbībām ir ievērojamas izmaksas, ja tās tiek veiktas attiecībā uz lielāko daļu liellopu, ko RO komercializē. Šādā gadījumā RO, visticamāk, radīs būtiskus efektivitātes uzlabojumus, jo atsevišķam biedram tādu pašu rezultātu sasniegšana patstāvīgi izmaksātu ievērojami vairāk, un tādējādi RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

iv. Aprīkojuma un uzglabāšanas iekārtu kopīga izmantošana

7. **Kopīga aprīkojuma izmantošana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izdara nepieciešamos ieguldījumus nozīmīgās iekārtās (piem., tādās lopbarības ražošanas iekārtās kā kombains vai smalcinātājs) un nodrošina to pareizu izmantošanu un apkopi. Šādā gadījumā RO uzņemas sākotnējās liellopu audzēšanas izmaksas, iegādājoties attiecīgo aprīkojumu (jaunu vai lietotu). Vēlāk RO uzņemas citas izmaksas, kas saistītas ar aprīkojuma apkopi un pareizu lietošanu (piem., mācības). Sākotnējie ieguldījumi un citas ar aprīkojumu saistītās izmaksas veido būtiskas izmaksas, ja runa ir par ievērojamiem apjomiem. Šajā ziņā aprīkojuma izmantošanas izmaksas ir ievērojamas, ja būtisku daļu no apjomiem, ko RO komercializē, ražo ar kopīgo aprīkojumu. Tādējādi, ja aprīkojums tiek izmantots, lai audzētu lielāko daļu no liellopu apjoma, ko RO komercializē, tad RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Ražīguma palielināšanai, kā arī tam, lai nodrošinātu produkta atbilstību tirgus prasībām, bieži ir vajadzīgs jauns aprīkojums vai iekārtas. Tomēr daži ražotāji nevar atļauties jaunu aprīkojumu augsto ieguldījumu izmaksu dēļ, un tāpēc kopīga aprīkojuma izmantošana var samazināt biedru izmaksas un palielināt viņu ražīgumu. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir cits svarīgs aprīkojums, kuru RO varētu iegādāties biedru kopīgai lietošanai un kurš ir saistīts ar būtiskām izmaksām un apjomu, un vai šādi var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

8. **Kopīga uzglabāšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izdara nepieciešamos ieguldījumus uzglabāšanas iekārtās (piem., lopbarībai) un nodrošina to pareizu izmantošanu un apkopi. RO uzņemas sākotnējo ieguldījumu izmaksas saistībā ar noliktavu iegādi vai plānošanu un būvniecību. RO uzņemas papildu ieguldījumu izmaksas saistībā ar noliktavu modernizēšanu. Sākotnējie un citi ieguldījumi uzglabāšanas nodrošināšanā rada būtiskas izmaksas, ja runa

ir par ievērojamiem apjomiem. Arī noliktavu izmantošanas izmaksas ir būtiskas, ja tajās tiek uzglabāta ievērojama RO produkcijas apjoma daļa. Ja uzglabāšanas darbības ir saistītas ar lielāko daļu no liellopiem, ko RO komercializē, un ja tās apjoma ziņā ir nozīmīgas, RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Ja RO nodrošina uzglabāšanu, tas var samazināt izmaksas salīdzinājumā ar gadījumu, kad biedriem šādi ieguldījumi būtu jāveic individuāli. Iespēja uzglabāt produktus, neveicot tūlītēju piegādi trešai personai, iespējams, uz ilgāku laika posmu un lielākos apjomos dod RO biedriem iespēju produktus pārdot, kad cena ir labvēlīgāka, nevis ražas novākšanas laikā, kad piedāvājums ir vislielākais. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir citas svarīgas uzglabāšanas iekārtas (papildus tām, kas iepriekš minētas saistībā ar lopbarību), kuras RO varētu iegādāties biedru kopīgai lietošanai un ir saistītas ar būtiskām izmaksām un apjomiem, un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

Kopīga tādu atkritumu apsaimniekošana, kuri tieši saistīti ar liellopu audzēšanu

9. **Kopīga atkritumu apsaimniekošana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO nodrošina atkritumu savākšanu, uzglabāšanu un atkārtotu izmantošanu ilgtspējīgā veidā (enerģijas un biogāzes ražošanai, mēslošanai utt.) lielākajai daļai atkritumu, ko rada liellopi, kurus komercializē RO. Tādā gadījumā RO var organizēt atkritumu apsaimniekošanu efektīvāk nekā tad, ja RO biedri to darītu atsevišķi. Piemēram, RO var gūt apjomradītus ietaupījumus, transportējot lielākus atkritumu apjomus, apkopojot vairākus pārvaldījumus un samazinot izkraušanas un kravas apstrādes izmaksas. Līdz ar to šādā gadījumā RO var ievērojami samazināt izmaksas un radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus salīdzinājumā ar to, ko šajā saistībā varētu panākt atsevišķi biedri, un tādējādi RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

vi. Kopīga resursu iepirkšana

10. **Kopīga resursu iepirkšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja iepirkšana notiek lielā apjomā, jo tad RO var saņemt ievērojamas atlaides, labākus piegādes nosacījumus un/vai aizdevuma noteikumus salīdzinājumā ar to, ko varētu saņemt atsevišķs ražotājs. Turklāt, iepērkot resursus savā vārdā, RO var nodrošināt pareizu šo produktu uzglabāšanu un/vai to piegādi biedriem. Ja RO saviem biedriem iepērk lopbarību, dzīvniekus vai citus tādus resursus kā degviela un elektroenerģija, tad šie iepirkumi rada ievērojamas izmaksas⁵². Ja RO iepērk tādu apjomu, kas ir nepieciešams, lai audzētu lielāko daļu no liellopiem, ko RO komercializē,

⁵² ES-27 mērogā audzētāju un nobarotāju izmaksas par lopbarību 2011. gadā veidoja 41 % no darbības izmaksām, dzīvnieku iegādes izmaksas — 22 % un enerģijas izmaksas — 7 %, kā liecina ziņojums *EU beef farms report 2012 based on FADN data*, http://ec.europa.eu/agriculture/rca/pdf/beef_report_2012.pdf, 69. lpp.

Apspriešanai. *Lūdzu, ja iespējams, sniedziet papildu datus par citām izmaksām.*

tad RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir citi svarīgi iepirkumi (tostarp pakalpojumi), kuri, ja tos savu biedru vajadzībām veiktu RO, būtu saistīti ar būtiskām izmaksām un apjomiem un kuru kopīga veikšana radītu būtiskus efektivitātes uzlabojumus liellopu un teļa gaļas nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

Laukaugu nozare

Būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija piemērošana

Apraksts par TKO regulas 171. pantā paredzētajām kopīgajām darbībām, kas var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus vienkāršotās metodes piemērošanas kontekstā.

i. Kopīga izplatīšana

1. **Kopīga izplatīšana** var ietvert šādas darbības: kopīgu transportēšanu, izplatīšanas centra vai tirdzniecības infrastruktūras izveidi un/vai pārdošanas platformas organizēšanu.
2. **Kopīga transportēšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO organizē transportēšanu (ar autotransportu, dzelzceļa transportu vai pa jūru) no ražas novākšanas vietas līdz pircēja uzglabāšanas vai pārstrādes vietai lielākajai daļai laukaugu, ko RO komercializē. Tādā gadījumā RO var organizēt transportēšanu efektīvāk nekā tad, ja RO biedri to darītu atsevišķi. Piemēram, RO var gūt apjomradītus ietaupījumus, transportējot lielākus apjomus, apkopojot vairākus pārvadījumus un samazinot izkraušanas un kravas apstrādes izmaksas. Līdz ar to šādā gadījumā RO var ievērojami samazināt izmaksas un radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus salīdzinājumā ar to, ko šajā saistībā varētu panākt atsevišķi biedri, un tādējādi RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir gadījumi, kad izplatīšanas centra vai tirdzniecības infrastruktūras izveide un/vai pārdošanas platformas organizēšana (tostarp tiešsaistes pārdošanas platformas) ir saistīta ar būtiskām izmaksām un apjomiem un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus laukaugu nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

ii. Kopīga reklāma

3. **Kopīga reklāma** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izstrādā un komercializē produktu ar pievienoto vērtību. Tādā gadījumā kopīga reklāma ir daļa no integrētās stratēģijas par šāda pievienotās vērtības produkta pārdošanu, un kopīgā reklāma ir viena no darbībām, ko veic šīs stratēģijas īstenošanai. RO var diferencēt savus produktus atkarībā, piemēram, no proteīnu satura, izmantotajām sēklām, izmantotajiem mēslošanas līdzekļiem, mitruma satura, izmēra piegādes brīdi un izcelsmes vietas. RO nosaka produkta prasības un nodrošina atbilstību tām. Tas ietver, piem., attiecīgo prasību izstrādi, ražošanas procesa plānošanu un kvalitātes kontroli atbilstoši šīm prasībām, to izejvielu iepirkšanu, kas vajadzīgas šo prasību ievērošanai, utt. Šādas integrētas pieejas izmaksas, kas gan RO, gan tās biedriem rodas saistībā ar prasību ievērošanu, ir būtiskas, ja tā tiek izmantota vismaz

attiecībā uz lielāko daļu apjomu, ko RO komercializē. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir gadījumi, kad kopīga reklāma, piemēram, standartizētu produktu reklāma bez citām integrētām darbībām, ir saistīta ar būtiskām izmaksām un apjomiem un varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus laukaugu nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

iii. Kopīga kvalitātes kontroles organizēšana

4. **Kopīga kvalitātes kontroles organizēšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO nodrošina nemainīgi augstu kvalitāti tās biedru saražotajiem produktiem tāpēc, ka tāda prasība ir paredzēta noteikumos, vai tāpēc, ka tas ir pieņemts standarts, ko pieprasījuši pircēji. RO, pirmkārt, palīdz sasniegt kvalitātes līmeni, sniedzot padomus un atbalstu saistībā ar ražošanas procesu. Šādā veidā RO sniedz tādus pakalpojumus kā konsultācijas par labākām ķīmisko un mēslošanas līdzekļu izmantošanas metodēm un, piemēram, labākām vagošanas, mēslošanas, pārstādīšanas, kaitēkļu apkarošanas u. c. metodēm, kā arī sniedz palīdzību saistībā ar audzēšanas problēmām, regulatīvajiem jautājumiem un pārbaudēm, tādējādi palīdzot ražotājam iegūt kvalitatīvu produktu. Otrkārt, RO veic arī laboratorisko testēšanu (patstāvīgi vai kā ārpalpojumu), lai pārbaudītu to laukaugu kvalitāti (proteīna un mitruma saturs, sēklas izmērs, piemaisījumi utt.), ko saražojusi tās biedri un kuru RO komercializēs. Šādu testēšanu veic, lai neatkarīgiem sertificētajiem vai kontrolētajiem pierādītu, ka produkti atbilst regulatīvajām vai standarta prasībām, un/vai lai pierādītu pircējam, ka produkts atbilst viņa prasībām. Visām šīm darbībām ir ievērojamas izmaksas, ja tās tiek veiktas attiecībā uz lielāko daļu laukaugu, ko komercializē RO. Šādā gadījumā RO, visticamāk, radīs būtiskus efektivitātes uzlabojumus, jo atsevišķam biedram tādu pašu rezultātu sasniegšana patstāvīgi izmaksātu ievērojami vairāk. Tādējādi RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Aprīkojuma un uzglabāšanas iekārtu kopīga izmantošana

5. **Kopīga aprīkojuma izmantošana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izdara nepieciešamos ieguldījumus lauksaimniecības iekārtās (piem., kombains vai žāvētājs) un nodrošina to pareizu izmantošanu un apkopi. Šādā gadījumā RO sākotnēji uzņemas ieguldījumu izmaksas, iegādājoties attiecīgo aprīkojumu (jaunu vai lietotu), kas vajadzīgs laukaugu audzēšanai un/vai turpmākajām darbībām ar novāktajiem laukaugiem. Vēlāk RO uzņemas citas izmaksas, kas saistītas ar aprīkojuma apkopi un pareizu lietošanu (piem., mācības). Sākotnējie ieguldījumi un citas ar aprīkojumu saistītās izmaksas veido būtiskas izmaksas, ja runa ir par ievērojamiem apjomiem. Šajā ziņā aprīkojuma izmantošanas izmaksas ir ievērojamas, ja būtisku daļu no apjoma, ko RO komercializē, ražo ar kopīgo aprīkojumu. Tādējādi, ja aprīkojums tiek izmantots, lai audzētu lielāko daļu no laukaugu apjoma, ko RO komercializē, tad RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Ražīguma palielināšanai, kā arī tam, lai nodrošinātu produkta atbilstību tirgus prasībām, bieži ir vajadzīgs jauns aprīkojums vai iekārtas. Tomēr daži ražotāji nevar atļauties jaunu aprīkojumu lielo ieguldījumu izmaksu dēļ, un tāpēc kopīga aprīkojuma izmantošana var samazināt biedru izmaksas un palielināt viņu ražīgumu. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

6. **Kopīga uzglabāšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja RO izdara nepieciešamos ieguldījumus uzglabāšanas iekārtās un nodrošina to pareizu izmantošanu un apkopi. RO uzņemas sākotnējo ieguldījumu izmaksas saistībā ar noliktavu iegādi vai plānošanu un būvniecību. RO uzņemas papildu ieguldījumu izmaksas saistībā ar noliktavu modernizēšanu. Ieguldījumi uzglabāšanas nodrošināšanā rada būtiskas izmaksas, ja tie ir saistīti ar ievērojamiem apjomiem. Arī noliktavas izmantošanas izmaksas ir būtiskas, ja tajās tiek uzglabāta ievērojama RO produkcijas apjoma daļa. Ja uzglabāšanas darbības ir saistītas ar lielāko daļu no laukaugiem, ko RO komercializē, un ja tās apjoma ziņā ir nozīmīgas, RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Ja RO nodrošina uzglabāšanu, tas var samazināt izmaksas salīdzinājumā ar gadījumu, kad biedriem šādi ieguldījumi būtu jāizdara individuāli. Iespēja uzglabāt produktus, neveicot tūlītēju piegādi trešai personai, iespējams, uz ilgāku laika posmu un lielākos apjomos dod RO biedriem iespēju produktus pārdot, kad cena ir labvēlīgāka, nevis ražas novākšanas laikā, kad piedāvājums ir vislielākais. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

vi. Kopīga resursu iepirkšana

7. **Kopīga iepirkšana** dažos gadījumos var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Piemēram, tas var notikt, ja iepirkšana notiek lielā apjomā, jo tad RO var saņemt ievērojamas atlaides, labākus piegādes nosacījumus un/vai aizdevuma noteikumus salīdzinājumā ar to, ko varētu saņemt atsevišķs ražotājs. Turklāt, iepērkot resursus savā vārdā, RO var nodrošināt pareizu šo produktu uzglabāšanu un/vai piegādi. Ja RO saviem biedriem iepērk mēslošanas līdzekļus, pesticīdus vai enerģiju (degvielu, elektroenerģiju), tad šie iepirkumi rada ievērojamas izmaksas⁵³. Ja RO iepērk tādu apjomu, kas ir nepieciešams, lai audzētu lielāko daļu no laukaugiem, ko RO komercializē, tad RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Šādā gadījumā RO atbilstu vienkāršotās metodes nosacījumiem.

Apspriešanai. *Vai ir citi svarīgi iepirkumi (tostarp pakalpojumi), kuri, ja tos savu biedru vajadzībām veiktu RO, būtu saistīti ar būtiskām izmaksām un apjomiem un kuru kopīga veikšana radītu būtiskus efektivitātes uzlabojumus laukaugu nozarē? Lūdzu, aprakstiet sīkāk.*

- (76) Visbeidzot, ja RO neatbilst vienkāršotās metodes nosacījumiem, tā aizvien var pierādīt atbilstību būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijam, izmantojot alternatīvo metodi.

⁵³ ES-27 mērogā mēslošanas līdzekļu iegāde, piemēram, kviešiem, cietajiem kviešiem, miežiem un kukurūzai, 2011. gadā vidēji veidoja 24 % no darbības izmaksām, pesticīdu izmaksas — 11 % un degvielas un elektroenerģijas izmaksas — 17 %, kā liecina dati ziņojumā *EU cereal farms report 2013 based on FADN data*, http://ec.europa.eu/agriculture/rica/pdf/cereal_report_2013_final.pdf, 26.–79. lpp.).

Apspriešanai. *Lūdzu, ja iespējams, sniedziet papildu datus par citiem laukaugiem.*

Alternatīvā metode

- (77) Ja RO neatbilst vienkāršotās metodes nosacījumiem, tā, lai novērtētu atbilstību būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijam, var izmantot alternatīvo metodi. Tas var būt nepieciešams, ja RO neatbilst vienkāršotās metodes nosacījumiem, bet uzskata, ka tā tomēr atbilst būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijam. Tas var būt nepieciešams arī tāpēc, ka RO atrodas tādā stāvoklī, kas nav ņemts vērā vienkāršotajā metodē: RO, iespējams, veic darbības, uz kurām vienkāršotā metode neattiecas, vai arī RO vēl neveic darbības, kas dod efektivitātes uzlabojumus, proti, tas iespējams gadījumos, kad tiek veidota jauna RO, kad RO plāno izstrādāt jaunas integrācijas darbības utt.
- (78) Izmantojot alternatīvo metodi, jānovērtē visas RO darbības un tas, vai dažas no šīm darbībām varētu radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus, kā rezultātā RO kopumā palīdzētu sasniegt KLP mērķus. Šajās pamatnostādnēs sniegtas dažas norādes par alternatīvo metodi, neaptverot visus iespējamus aspektus novērtēšanai ar alternatīvo metodi, jo šāda novērtēšana katrā gadījumā ir veicama atsevišķi.
- (79) Efektivitātes uzlabojumus var radīt arī citas darbības, kas nav uzskaitītas 1. punkta a) apakšpunktā attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā. Šādos gadījumos, pamatojoties uz konkrētā gadījuma faktiem, jānovērtē, vai šādas RO darbības, visticamāk, radīs būtiskus efektivitātes uzlabojumus, kas kopumā palīdzēs sasniegt KLP mērķus⁵⁴.

Apspriešanai. RO acīmredzot var veikt atsevišķas darbības, kas nav uzskaitītas 1. punkta a) apakšpunktā attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā. Piemēram, dažas RO piedāvā apmācības pakalpojumus (piem., ražīguma uzlabošanai) vai finanšu atbalsta pakalpojumus (piem., apdrošināšana). Vai ir situācijās kurās gadījumā, ja šie vai citi pakalpojumi nav uzskaitīti 1. punkta a) apakšpunktā attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā, RO var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus?

- (80) Alternatīvo metodi var izmantot arī tad, ja RO ir apņēmusies ieguldīt līdzekļus efektivitāti veicinošās darbībās, bet ieguldījuma rezultāti būs redzami tikai pēc noteikta laika, taču RO tikmēr jau veic kopīgu pārdošanu, lai nostiprinātu savu klātbūtni tirgū un nodrošinātu veikto ieguldījumu dzīvotspēju. Šādā gadījumā RO būtu jāpierāda, ka tā ir finansiāli apņēmusies veikt attiecīgo darbību un ka tās īstenošana ir tikai laika jautājums, ņemot vērā neizbēgami nepieciešamo laiku (piem., ēkas būvniecībai). Ja RO spēj pierādīt šādu apņemšanos, tad, pamatojoties uz konkrētā gadījuma faktiem, jānovērtē, vai šādas RO jaunas darbības rada būtiskus efektivitātes uzlabojumus, kas kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus⁵⁵. Ja attiecīgajā gadījumā runa ir par darbībām, kas

⁵⁴ Ja apjoma un izmaksu ziņā tiek panākta atbilstība vienkāršotās metodes elementiem, kā tie aprakstīti iepriekš, būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijs, visticamāk, būtu izpildīts arī šādā gadījumā. Pretējā gadījumā būtisku efektivitātes uzlabojumu novērtējums būtu jāveic, pamatojoties uz konkrētā gadījuma faktiem, lai tādējādi pārliecinātos, vai RO darbības rada būtiskus efektivitātes uzlabojumus, kas nozīmētu, ka šīs darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus.

⁵⁵ Ja apjoma un izmaksu ziņā tiek panākta atbilstība vienkāršotās metodes elementiem, kā tie aprakstīti iepriekš, būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērijs, visticamāk, būtu izpildīts arī šādā gadījumā. Pretējā

uzskaitītas 1. punkta a) apakšpunktā attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā, novērtēšanu var veikt līdzīgi novērtēšanu saskaņā ar vienkāršoto metodi, ņemot vērā plānoto darbību veidu un nozīmīgumu (apjoma un izmaksu ziņā). Ja attiecīgajā gadījumā runa ir par darbībām, kas nav uzskaitītas 1. punkta a) apakšpunktā attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā, jāveic individuāls novērtējums. Ja praksē konkrēto darbību galu galā neizdodas veikt no RO neatkarīgu iemeslu dēļ, RO tomēr vēl var izmantot atkāpi uz tādu laiku pēc attiecīgā notikuma, kas nepieciešams to darbību izbeigšanai, kas traucē sasniegt KLP mērķus (sk. laukaugu piemēru 3.3. iedaļā).

2.4.4. Nosacījumi par attiecībām starp RO un biedriem, kas ir ražotāji

- (81) Atkāpes piemērošana nav atkarīga no tā, vai ražotājs nodod vai nenodod RO īpašumtiesības uz konkrēto(-ajiem) produktu(-iem), jo atkāpe ir piemērojama abos gadījumos⁵⁶.
- (82) Tomēr atkāpes piemērošana attiecībām starp RO un tās biedriem paredz divas prasības⁵⁷:
- a) attiecīgie ražotāji nedrīkst būt citas tādas RO biedri, kura arī to vārdā veic līgumslēgšanas sarunas. Citiem vārdiem sakot, ražotājs nedrīkst nodot citai RO tiesības veikt līgumslēgšanas sarunas par tā produktiem kopā ar citu ražotāju produktiem. Tomēr ražotājs vienlaikus var šos produktus pats tieši pārdot tirgū, kā arī var pārdot citus produktus ar citas RO starpniecību;
 - b) RO var risināt sarunas, ja uz attiecīgo produktu neattiecas piegādes pienākums, kas izriet no ražotāja līdzdalības kooperatīvā, kurš pats nav attiecīgās ražotāju organizācijas biedrs, atbilstoši nosacījumiem, kas paredzēti kooperatīva statūtos vai noteikumos un lēmumos, kuri paredzēti šajos statūtos vai pieņemti atbilstoši šiem statūtiem. Tādējādi TKO regulas 169., 170. un 171. pantu nevar uzskatīt par pamatu neatbilstībai piegādes pienākumam attiecībā pret kooperatīviem.

2.4.5. Ierobežojums produktu apjomam, par kuru notiek līgumslēgšanas sarunas

- (83) Atkāpei ir noteikti kvantitatīvi ierobežojumi⁵⁸.
- (84) Liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarē atkāpe ir piemērojama, ja produkta apjoms, par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas un kas tiek saražots konkrētā dalībvalstī, nepārsniedz 15 % no katra TKO regulas attiecīgi 170. panta 1. punkta a) un

gadījumā būtisku efektivitātes uzlabojumu novērtējums būtu jāveic, pamatojoties uz konkrētā gadījuma faktiem, lai tādējādi pārliecinātos, vai RO darbības rada būtiskus efektivitātes uzlabojumus, kas nozīmētu, ka šīs darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus.

⁵⁶ 2. punkta a) apakšpunkts attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

⁵⁷ 2. punkta e) un f) apakšpunkts attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

⁵⁸ 2. punkta c) apakšpunkts attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

b) apakšpunktā un 171. panta 1. punkta a)–l) apakšpunktā minētā produkta kopējā attiecīgās dalībvalsts ražošanas apjoma.

- (85) Olīveļļas nozarē atkāpe ir piemērojama tikai tad, ja olīveļļas apjoms, par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas un kas tiek saražots konkrētā dalībvalstī, nepārsniedz 20 % no konkrētā tirgus, nošķirot cilvēku uzturam paredzēto olīveļļu un olīveļļu citiem izmantojumiem. Sīkāka informācija par konkrētā tirgus noteikšanu šajās pamatnostādņēs ir sniegta attiecīgajā iedaļā par olīveļļas nozari.
- (86) TKO regulas 169., 170. un 171. pantā saistībā ar tirgus varas ierobežojumu noteikšanu ražošanai ir izmantota frāze „kādā konkrētā dalībvalstī”. Tādējādi, ja RO savu biedru vārdā veic sarunas par piegādi vairākas dalībvalstīs, tad šo produktu apjoms katrā dalībvalstī nedrīkst pārsniegt 15 % no liellopu un teļa gaļas un laukaugu kopējā attiecīgās dalībvalsts valsts ražošanas apjoma un 20 % no olīveļļas konkrētā tirgus.
- (87) Komisija *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir publicējusi konkrēto produktu ražošanas apjomus dalībvalstīs (OV C 256, 2014. gada 7. augusts, 1.–4. lpp.)⁵⁹. Šī informācija ir arī pieejama Komisijas vietnē⁶⁰.

2.4.6. Paziņošanas pienākums

- (88) Lai izmantotu atkāpi⁶¹, RO ir jāinformē tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kurā tā darbojas, par attiecīgo produktu ražošanas apjomu, par kuru RO savu biedru vārdā veic sarunas. Attiecīgās kompetentās iestādes nosaka katra dalībvalsts.

[Komisija publicēs atsaucē dokumentu]

2.5. Aizsardzības pasākumi

- (89) 5. punkts attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā paredz aizsardzības mehānismu, ar kuru dalībvalstu kompetentajām iestādēm tiek piešķirtas pilnvaras konkrētā gadījumā lemt par to, ka konkrētas RO veiktās sarunas būtu jāatsāk vai ka tās nedrīkstētu tikt risinātas.
- (90) Dalībvalstu kompetentās iestādes var iejaukties pat tad, ja RO veiktajām sarunām noteiktie kvantitatīvie sliekšņi (15 % no kopējā attiecīgās dalībvalsts ražošanas apjoma

⁵⁹ Olīveļļa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0807%2803%29&from=EN>
Laukaugi: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0807%2801%29&from=EN>
Liellopu un teļa gaļa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0807%2802%29&from=EN>

⁶⁰ Olīveļļa: http://ec.europa.eu/agriculture/olive-oil/legislation/index_en.htm
Liellopu un teļa gaļa: http://ec.europa.eu/agriculture/beef-veal/policy-instruments/index_en.htm
Laukaugi: http://ec.europa.eu/agriculture/cereals/legislation/index_en.htm

⁶¹ 2. punkta g) apakšpunkts attiecīgi TKO regulas 169., 170. un 171. pantā.

liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozarē un 20 % no konkrētā tirgus olīveļļas nozarē) ir pilnībā ievēroti.

- (91) Dalībvalsts kompetentā iestāde šo aizsardzības mehānismu var izmantot šādās trīs situācijās:
- a) ja tā uzskata, ka tas ir nepieciešams, lai novērstu konkurences izslēgšanu;
 - b) ja tā uzskata, ka produkts, uz kuru attiecas sarunas, pieder atsevišķam tirgum, ņemot vērā tā īpašās iezīmes vai tā paredzēto izmantojumu, un ka šādas kolektīvas sarunas aptvertu vairāk nekā 15 % no šā tirgus valsts ražošanas apjoma⁶²;
 - c) ja tā uzskata, ka ir apdraudēti KLP mērķi.
- (92) Visos trīs gadījumos kompetento konkurences iestāžu rīcība saskaņā ar TKO regulas 169., 170. un 171. pantu nav uzskatāma par sankciju saistībā ar konkurences noteikumu pārkāpumu, bet gan par preventīvu pasākumu.
- (93) Līdz kompetentā konkurences iestāde pieņem lēmumu par to, ka sarunas būtu jāatsāk vai ka tās vispār nedrīkstētu notikt, tiek uzskatīts, ka ražotāju organizācijas, kuras veic sarunas saskaņā ar TKO regulas 169., 170. un 171. pantu, nepārkāpj TKO regulas 169., 170. un 171. pantu. Tādējādi pirms šāda lēmuma pieņemšanas dienas sarunām, kuras ražotāju organizācijas veic atbilstoši TKO regulas 169., 170. un 171. panta nosacījumiem, nevar noteikt sankcijas saskaņā ar vispārīgajām ES konkurences tiesībām. Tomēr pēc tam, kad kompetentā konkurences iestāde ir pieņēmusi lēmumu par to, ka attiecīgās sarunas būtu jāatsāk vai ka tās vispār nedrīkstētu notikt, atkāpi vairs nevar piemērot. Tādējādi, ja RO pēc minētās dienas neievēro kompetentās konkurences iestādes lēmumu un turpina veikt sarunas vai noslēgto līgumu īstenošanu, saistībā ar RO rīcību var uzsākt procesu saskaņā ar vispārīgajām konkurences tiesībām.

2.5.1. Konkurences izslēgšana

- (94) Attiecībā uz pirmo gadījumu, kad kompetentā konkurences iestāde iejaucas, lai novērstu konkurences izslēgšanu, pārdošana vai līgumi, par kuriem RO veic sarunas savu biedru vārdā, var būt pilnībā atbilstīgi TKO regulas 169., 170. un 171. panta nosacījumiem, bet tajos var būt noteikumi, kas ierobežo konkurenci, pārsniedzot līdzekļus, kas vajadzīgi piegādes koncentrācijas nodrošināšanai, t. i., līgumslēgšanas sarunām (t. i., noteikumi, kas nav 169., 170. un 171. panta nosacījumos, piemēram, ekskluzivitātes noteikums, kuram var būt negatīva ietekme uz konkurenci tirgū, kurā darbojas ierobežots skaits dalībnieku, kuriem visiem jāievēro ekskluzivitātes nosacījumi).
- (95) Ja kompetentā konkurences iestāde iejaucas, lai novērstu konkurences izslēgšanu, tās mērķis ir saglabāt sāncensību starp ražotājiem un konkurences procesus. Šādā analīzē

⁶² Šī iespēja attiecas tikai uz liellopu un teļa gaļas un laukaugu nozari, t. i., tā neattiecas uz olīveļļas nozari, uz kuru attiecas tikai a) un c) apakšpunktā minētie nosacījumi.

jāņem vērā gan faktiskā, gan potenciālā konkurence⁶³. Konkurence var tikt izslēgta, ja kādā konkrētajā tirgū tiek pilnībā izslēgts viens no tās svarīgākajiem elementiem. Tas jo īpaši attiecas uz cenu konkurenci⁶⁴ vai konkurenci inovācijas jomā. Citi elementi, kas ietekmē konkurences izslēgšanas analīzi, cita starpā ir šādi: tirgus daļas plašākā analīzes kontekstā, kurā tiek vērtēta konkurentu faktiskā konkurētspēja un to stimuli konkurēt⁶⁵, konkurences mazināšanās, ko rada līgumslēgšanas sarunas, spēja īstenot cenu paaugstināšanu un noturēt paaugstinātās cenas, šķēršļi jaunu dalībnieku ienākšanai tirgū. Papildu informāciju par konkurences izslēgšanas novērtējumu skatīt (pēc analogijas) 3.5. iedaļā Pamatnostādnes par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu [šobrīd LESD 101. panta 3. punkts]⁶⁶.

- (96) Tomēr, ja piegādes līgumi, ko RO noslēgusi savu biedru vārdā, atbilst TKO regulas 169., 170. un 171. panta nosacījumiem un šajos līgumos nav noteikumu, kas ierobežotu konkurenci, pārsniedzot līdzekļus, kas vajadzīgi minētajos pantos paredzētās piegādes koncentrācijas nodrošināšanai, ar šiem līgumiem nav pārkāpts LESD 101. pants.

2.5.2. Mazāks konkrētais produktu tirgus ar negatīvu ietekmi uz konkurenci

- (97) Otrajā gadījumā konkurences iestāde var nolemt, ka sarunas būtu jāatsāk vai ka tās vispār nedrīkstētu notikt, ja tā konstatē, ka:
- a) konkrētais produktu, par kuriem risina sarunas, (nevis ģeogrāfiskais) tirgus liellopu un teļa gaļas vai laukaugu nozarē ir mazāks, nekā definēts TKO regulas 170. un 171. pantā;
 - b) attiecīgajām sarunām būtu negatīva ietekme uz konkurenci šajos mazākajos tirgos.

Šis noteikums neattiecas uz olīveļļas nozari, jo TKO regulas 169. pantā konkrētais tirgus nav definēts.

⁶³ Piemēram, 2002. gada 28. februāra spriedums lietā T-395/94 *Atlantic Container Line/Komisija*, ECLI:EU:T:2002:49, 330. punkts.

⁶⁴ Piemēram, spriedums lietā *Metro/Komisija*, 26/76, EU:C:1977:167, 21. punkts: „[...] Lai gan cenu konkurence ir tik svarīga, ka to nekad nedrīkst likvidēt, tomēr tā nav vienīgā efektīvā konkurences forma vai arī tāda, kurai visos apstākļos būtu jāpiešķir absolūta prioritāte. Pilnvaras, kas Komisijai piešķirtas atbilstoši 85. panta 3. punktam, norāda, ka efektīvas konkurences uzturēšanas prasības var būt saskaņotas ar cita veida mērķu aizsargāšanu un ka šajā saistībā ir pieļaujami daži konkurences ierobežojumi, ja tie ir absolūti nepieciešami šo mērķu sasniegšanai un neizraisa konkurences likvidēšanu būtiskā kopējā tirgus daļā. [...]”

⁶⁵ Šajā saistībā būtu jāņem vērā, ka uz personām, kurām piemēro atkāpi, attiecas tirgus varas sliekšnis, kas attiecībā uz liellopu un teļa gaļu un laukaugiem ir 15 % no kopējā attiecīgās dalībvalsts ražošanas apjoma un attiecībā uz olīveļļu – 20 % no konkrētā tirgus.

⁶⁶ Komisijas Paziņojums “Pamatnostādnes par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu” [šobrīd LESD 101. panta 3. punkts], OV C 101, 27.4.2004., 97. lpp.

2.5.3. *Apdraudēta KLP mērķu sasniegšana*

- (98) Trešais gadījums, kad konkurences iestāde var iejaukties, ir saistīts ar konstatējumu, ka turpmākas RO integrācijas darbības apdraud KLP mērķu sasniegšanu. Šāds gadījums ir iespējams, ja RO ir veikusi pašnovērtējumu, izmantojot vienkāršoto metodi. Ar šo metodi tiek pieņemts, ka tad, ja izpildīti attiecīgie kritēriji, RO darbības kopumā palīdz sasniegt KLP mērķus. Konkurences iestāde var konstatēt, ka praksē tas nenotiek, pat ja attiecīgie kritēriji ir izpildīti.
- (99) Ja RO veiktās sarunas attiecas tikai uz vienu dalībvalsti, tad aizsardzības pasākumus piemēros attiecīgās dalībvalsts konkurences iestāde. Ja RO veiktās sarunas attiecas uz vairākām dalībvalstīm, tad aizsardzības pasākumus piemēros Eiropas Komisija.

3. Iedaļas par konkrētajām nozarēm

3.1. Olīveļļa

3.1.1. *Piemēri par atkāpes piemērošanu olīveļļas nozarē*

- (100) Šajā pamatnostādņu iedaļā ir aplūkoti konkrētu TKO regulas noteikumu piemērošanas praktiskie aspekti olīveļļas nozarē, izmantojot turpmāk izklāstītos piemērus.
- (101) **Piemērs** par novērtējumu, kas veikts saskaņā ar TKO regulas 169. pantu, attiecībā uz RO, kura darbojas olīveļļas nozarē un uz kuru atkāpe attiecas.

Situācija. Konkrētā reģionā vairāki olīvu audzētāji ir izveidojuši vairākas nesaistītas RO, kuras ražo olīveļļu, pārstrādājot savu biedru piegādātās olīvas. RO saviem biedriem iepērk arī fītosanitāros līdzekļus, mēslošanas līdzekļus, aprīkojumu utt. un nodrošina olīvu audzēšanas kvalitātes kontroli.

Savukārt šīs RO ir izveidojušas otrā līmeņa RO, kurai tās piegādā visu savu produkciju. Šī otrā līmeņa RO dažādās pirmā līmeņa RO saražotās olīveļļas transportē uz savām telpām, kur tiek veikta sajaukšana un iepildīšana pudelēs (ja nenotiek pārdošana vairumā). Otrā līmeņa RO savu biedru vārdā veic sarunas par piegādes līgumiem ar mazumtirgotājiem, t. i., tā veic līgumslēgšanas sarunas. Tā veic arī tirdzniecības un reklāmas darbības. Turklāt tā sniedz konsultācijas par fītosanitārajiem līdzekļiem un nodrošina kvalitātes kontroli pirmā līmeņa RO audzētājiem/biedriem. Gan pirmā līmeņa RO, gan otrā līmeņa RO ir atzītas attiecīgajā dalībvalstī saskaņā ar TKO regulas prasībām. Olīveļļas apjoms, par kuru otrā līmeņa RO veic līgumslēgšanas sarunas, veido 17,4 % no konkrētā tirgus. Otrā līmeņa RO, kura veic līgumslēgšanas sarunas, ir paziņojusi valsts iestādēm olīveļļas apjomu, par kuru tiek veiktas līgumslēgšanas sarunas.

Analīze. Otrā līmeņa RO ir atzīta kā RO vai ROA atkarībā no attiecīgajā dalībvalstī piemērojamajiem noteikumiem. Otrā līmeņa RO veic piegādes koncentrēšanu un laiž olīveļļu tirgū. Pirmā līmeņa RO un otrā līmeņa RO kopīgajā struktūrā tiek veiktas TKO regulas 169. pantā uzskaitītās darbības, ar kurām, visticamāk, tiek radīti efektivitātes uzlabojumi. Attiecīgās pirmā līmeņa RO darbības ir kopīga ražošana, resursu iegāde un kvalitātes kontrole, un attiecīgās otrā līmeņa RO darbības ir kopīga transportēšana, iepildīšana pudelēs, kvalitātes kontrole, tirdzniecība un reklāma. Saskaņā ar būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija

vienkāršoto piemērošanas metodi šīs darbības var radīt efektivitātes uzlabojumus. Šīs darbības turklāt attiecas uz visu apjomu, par kuru notiek līgumslēgšanas sarunas. Tādējādi var secināt, ka saskaņā ar vienkāršoto metodi būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija nosacījumi ir izpildīti. Olīveļļas apjoms, par kuru otrā līmeņa RO veic līgumslēgšanas sarunas, nepārsniedz 20 % no konkrētā tirgus. Olīveļļas apjoms, par kuru notiek līgumslēgšanas sarunas, ir paziņots valsts iestādēm. Tādējādi otrā līmeņa RO veiktajām līgumslēgšanas sarunām atkāpe ir piemērojama.

- (102) **Piemērs** par novērtējumu, kas veikts saskaņā ar TKO regulas 169. pantu, attiecībā uz RO, kura darbojas olīveļļas nozarē un uz kuru atkāpe neattiecas.

Situācija. Vairāki olīveļļas ražotāji (olīveļļas ražotnes) nolemj daļu no savas olīveļļas produkcijas kopīgi vairumā pārdot vairākiem uzņēmumiem, kas veic iepildīšanu pudelēs. Atlikušo daļu savas produkcijas viņi katrs atsevišķi pārdod citiem klientiem. Olīveļļas ražotāji izveido RO, kura viņu vārdā veiks līgumslēgšanas sarunas ar vairākiem fasēšanas uzņēmumiem. Lai produkciju piegādātu vienam no šiem uzņēmumiem (lielākajam klientam), RO noslēdz ārpakalpojumu līgumu par transporta pakalpojumiem attiecībā uz 30 % no kopējā olīveļļas apjoma, par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas. Olīveļļas piegādi citiem uzņēmumiem, kas veic iepildīšanu pudelēs, RO neveic, bet klienti (uzņēmumi, kas veic iepildīšanu pudelēs) transportēšanu organizē paši.

Analīze. Vienīgā efektivitāti palielinošā darbība, ko veic RO, ir kopīga olīveļļas produkcijas transportēšana uz vienu no uzņēmumiem, kas veic iepildīšanu pudelēs. Kopīga transportēšana ir uzskaitīta TKO regulas 169. pantā kā viena no darbībām, kas var radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Šajā gadījumā kopīgi transportē daudz mazāk nekā 50 % no olīveļļas apjoma, par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas. Saskaņā ar vienkāršoto metodi šādi netiek aptverts pietiekami liels olīveļļas apjoms, lai tiktu izpildīti būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija nosacījumi. Transportēšanas darbības, visticamāk, neradīs būtiskus efektivitātes uzlabojumus, un tādējādi RO veiktajām līgumslēgšanas sarunām diez vai var piemērot atkāpi.

3.1.2. Konkrētā tirgus noteikšana olīveļļas nozarē

- (103) Atkāpes piemērošanai ir jānosaka konkrētais produktu un ģeogrāfiskais tirgus olīveļļas vairumtirdzniecībai, lai RO varētu pārbaudīt, vai tā atbilst atkāpē noteiktajiem tirgus daļas griestiem⁶⁷.
- (104) Konkrētie tirgi jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, un norādes par konkrētā tirgus noteikšanu Komisija ir sniegusi savā paziņojumā par jēdziena “konkrētais tirgus” definīciju⁶⁸. Komisija nevar sniegt precīzas konkrēto tirgu definīcijas olīveļļas nozarē, bet, lai palīdzētu ražotājiem piemērot atkāpi, šajās pamatnostādnēs ir sniegtas dažas norādes par šo nozari, pamatojoties uz informāciju, kas Komisijai bija pieejama šo

⁶⁷ Sk. 2.4.5. iedaļu par ierobežojumiem produktu apjomam, par kuru notiek līgumslēgšanas sarunas.

⁶⁸ Komisijas paziņojums par jēdziena “konkrētais tirgus” definīciju Kopienas konkurences tiesībās (OV C 372, 9.12.1997, 5. lpp.).

pamatnostādņu pieņemšanas laikā⁶⁹. Konkrētie tirgi laika gaitā var mainīties cita starpā tirgus norišu ietekmē.

- (105) Uzdevums ir noteikt konkrēto produktu un ģeogrāfisko tirgu olīveļļas vairumtirdzniecībai. Šajā tirgū pārdevēji būtībā ir ražotāji un tirgotāji, bet pircēji ir tirgotāji, pārstrādātāji, mazumtirgotāji, klienti rūpniecības nozarē un klienti viesnīcu un restorānu nozarē.

a) Konkrētais produktu tirgus

- (106) Pirmkārt, konkrētais produktu tirgus olīveļļai atšķiras no produktu tirgiem citām pārtikā lietojamām eļļām, cita starpā ņemot vērā šo produktu atšķirīgās īpašības, cenas un lietojumu. Turklāt nav nepieciešams noteikt atsevišķus tirgus dažādiem olīveļļas veidiem (neapstrādāta augstākā labuma, neapstrādāta vai cita no olīvām iegūta eļļa⁷⁰), ņemot vērā lielo aizvietojamības pakāpi starp minētajiem veidiem. Ņemot vērā to, kā ir organizēti tirdzniecības kanāli, var būt lietderīgi noteikt trīs atsevišķus tirgus:

- mazumtirgotājiem piegādātā olīveļļa,
- olīveļļa, ko piegādā klientiem rūpniecības nozarē,
- olīveļļa, ko piegādā klientiem viesnīcu un restorānu nozarē.

Visbeidzot, nevar izslēgt iespēju, ka mazumtirgotājiem piegādātās olīveļļas tirgū pašzīmola produkti un zīmolu produkti pieder atšķirīgiem produktu tirgiem.

- (107) Iepriekš aprakstītie kopīgie tirgus segmentācijas elementi neizslēdz šaurāku produktu tirgu noteikšanas iespēju.

b) Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- (108) Ģeogrāfiskā ziņā olīveļļas konkrētais tirgus, visticamāk, nav mazāks kā valsts vai pat, iespējams, EEZ līmeņa tirgus attiecībā uz visiem trim pārdošanas kanāliem, proti, olīveļļas piegāde mazumtirgotājiem, rūpniecības nozarei un viesnīcu un restorānu nozarei.

3.2. Liellopu un teļa gaļas nozare

3.2.1 Piemēri par atkāpes piemērošanu liellopu un teļa gaļas nozarē

- (109) Šajā pamatnostādņu iedaļā ir aplūkoti konkrētu TKO regulas noteikumu piemērošanas praktiskie aspekti liellopu un teļa gaļas nozarē, izmantojot turpmāk izklāstītos piemērus.

- (110) **Piemērs** par novērtējumu, kas veikts saskaņā ar TKO regulas 170. pantu, attiecībā uz RO, kura darbojas liellopu un teļa gaļas nozarē un uz kuru atkāpe attiecas.

Situācija. Atzīta RO kopīgi pārdod savu biedru visu (100 %) liellopu produkcijas apjomu, kas tiek piegādāts lopkautuvēm. Šis apjoms veido 1,3 % no kopējā valsts ražošanas apjoma liellopu gaļas

⁶⁹ Šeit ņemtas vērā konkurences iestāžu iepriekš veiktās izmeklēšanas (Eiropas Komisijas Konkurences ĢD un Spānijas Konkurences iestādes lietas), kā arī informācija, ko Komisija saņēmusi no tirgus dalībniekiem.

⁷⁰ Komisijas 2012. gada 13. janvāra Īstenošanas regula (ES) Nr. 29/2012 par olīveļļas tirdzniecības standartiem (OV L 12, 14.01.2012., 14. lpp.) ar attiecīgajiem grozījumiem.

nozarē attiecīgajā dalībvalstī. Papildus kopīgai pārdošanai RO savu biedru vārdā organizē visu (100 %) pārdoto liellopu savākšanu un transportēšanu uz lopkautuvēm, kas veido 17 % no izmaksām par produkta ražošanu un laišanu tirgū. Turklāt RO saviem biedriem iepērk lielāko daļu lopbarības un medikamentu, ko tie izmanto, kas atbilst aptuveni 9 % no ražošanas izmaksām.

Analīze. RO veic piegādes koncentrēšanu un laiž liellopus tirgū. RO veic TKO regulas 170. pantā uzskaitītās darbības, kas var radīt efektivitātes uzlabojumus: pirmkārt, kopīgu liellopu transportēšanu un, otrkārt, kopīgu tādu resursu iepirkšanu kā lopbarība un medikamenti. RO veiktā kopīgā transportēšana attiecas uz vairāk nekā pusi no apjoma, ko komercializē RO (šajā gadījumā uz 100 % liellopu), un tādējādi RO acīmredzot izpilda būtisku efektivitātes uzlabojumu kritēriju saskaņā ar vienkāršoto metodi. Attiecībā uz resursu kopīgu iepirkšanu novērtējums nav vajadzīgs, jo RO acīmredzot atbilst būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija nosacījumiem saskaņā ar vienkāršoto metodi. RO pārdod daudz mazāk nekā 15 % no valsts ražošanas apjoma liellopu tirgū. Tādējādi uz RO veiktajām līgumslēgšanas sarunām atkāpe attiecas.

(111) **Piemērs** par novērtējumu, kas veikts saskaņā ar TKO regulas 170. pantu, attiecībā uz RO, kura darbojas liellopu un teļa gaļas nozarē un uz kuru atkāpe neattiecas.

Situācija. Atzīta RO kopīgi pārdod 80 % no savu biedru izaudzētiem liellopiem un piegādā tos lopkautuvēm. Šis apjoms veido 6 % no kopējā valsts ražošanas apjoma liellopu gaļas nozarē attiecīgajā dalībvalstī. Papildus kopīgai pārdošanai RO savu biedru vārdā organizē kopīgas reklāmas kampaņas, kas izpaužas kā vispārīga reklāma vietējā laikrakstā par biedru audzētajiem liellopiem. Kopīgā reklāmas darbība aptver visus produktus, ko kopīgi pārdod RO.

Analīze. RO veic piegādes koncentrēšanu un laiž liellopus tirgū. RO veic vienu no TKO regulas 170. pantā uzskaitītajām darbībām, kas var radīt efektivitātes uzlabojumu, proti, nodrošina kopīgu reklāmu. Šī darbība aptver visu kopīgi pārdoto apjomu, bet šī kopīgā darbība acīmredzot neatbilst būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija nosacījumiem saskaņā ar vienkāršoto metodi. Šajā piemērā RO acīmredzot nerada pievienotās vērtības produktu, bet tikai vispārīgi reklamē savu biedru produktu. Tādējādi šāda reklāmas darbība pati par sevi, visticamāk, nevar radīt būtiskus efektivitātes uzlabojumus, un tāpēc RO veiktajām līgumslēgšanas sarunām atkāpi diez vai var piemērot.

3.3. Laukaugi

3.3.1 Piemēri par atkāpes piemērošanu laukaugu nozarē

(112) Šajā pamatnostādņu iedaļā ir aplūkoti konkrētu TKO regulas noteikumu piemērošanas praktiskie aspekti laukaugu nozarē, izmantojot turpmāk izklāstītos piemērus.

(113) **Piemērs** par novērtējumu, kas veikts saskaņā ar TKO regulas 171. pantu, attiecībā uz RO, kura darbojas laukaugu nozarē un uz kuru atkāpe attiecas.

Situācija. *Golden Glow* ir labības audzētāju RO. RO ir izveidota un atzīta dalībvalstī A, un tajā ir daži biedri no dalībvalsts B un C. *Golden Glow* tika izveidota, lai biedriem sniegtu transporta pakalpojumus, jo transporta izmaksas ir salīdzinoši augstas, kam par iemeslu ir lielais attālums līdz pārdošanas vietām. Kopīgie transporta pakalpojumi (pašu

un ārpakalpojumi) tiek izmantoti attiecībā uz vidēji 60 % no apjoma, par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas. Turklāt RO veic kopīgu resursu iepirkšanu, jo īpaši iepērkot mēslošanas līdzekļus un pesticīdus. Tāpat tā sniedz informācijas pakalpojumus saviem biedriem, piemēram, informāciju par jaunām sēklām tirgū, risku diversifikāciju, tostarp risku ierobežošanu, u. c.

Lai sniegtu loģistikas pakalpojumus, RO pieder daži kravas automobiļi. Tomēr ar šiem kravas automobiļiem var apmierināt tikai 9 % no biedru transporta vajadzībām. Tāpēc RO ir noslēgusi līgumus ar diviem citiem uzņēmumiem, kas ir specializējušies transporta pakalpojumu sniegšanā. RO paziņoja attiecīgajai valsts iestādei par ārpakalpojumu nepieciešamību, un šī iestāde tos apstiprināja. RO iesniedza paskaidrojumus par to, ka, izmantojot transporta ārpakalpojumus, tiek ietaupītas ievērojamas izmaksas, ko radītu lielie ieguldījumi kravas automobiļos, transporta nepieciešamība laukaugu nozarē ir ļoti cikliska (t. i., ļoti augsts pieprasījums ražas novākšanas laikā, bet citā laikā pieprasījums ir zems), kravas automobiļu uzturēšana ir ļoti dārga un tādu specializētu vadītāju pieņemšana darbā, kas netiek pastāvīgi nodarbināti, arī var būt ļoti dārga.

Turklāt 2014. gadā *Golden Glow* tirgus daļa salīdzinājumā ar kopējo valsts ražošanas apjomu bija šāda: dalībvalstī A — 6,4 % parasto kviešu, 4 % miežu, 13,8 % auzu, 13,6 % rapša sēklu, 2,3 % lauka pupu un 1 % lauka zirņu. Dalībvalstīs B un C *Golden Glow* tirgus daļa attiecībā uz katru laukaugu veidu ir mazāka nekā 1 %. RO biedri ar RO starpniecību pārdod vidēji 80 % no savas produkcijas. Biedri ar RO starpniecību iepērk vidēji divas trešdaļas mēslošanas līdzekļu un pesticīdu, un šīs izmaksas veido vidēji 18 % no kopējām mainīgajām ražošanas izmaksām un izmaksām, kas saistītas ar visu to laukaugu laišanu tirgū, par kuriem RO veic sarunas.

Analīze. Dalībvalsts A attiecīgā iestāde ir oficiāli atzinusi *Golden Glow*. RO veic piegādes koncentrēšanu un laiž laukaugu produktus tirgū. RO veic TKO regulas 171. pantā uzskaitītās darbības, kas var radīt efektivitātes uzlabojumus, proti, kopīgu transportēšanu un kopīgu resursu iepirkšanu. RO veiktā kopīgā transportēšana attiecas uz vairāk nekā pusi no apjoma, ko RO komercializē, un tādējādi RO acīmredzot izpilda būtisku efektivitātes uzlabojumu kritēriju saskaņā ar vienkāršoto metodi. Kopīgas resursu iepirkšanas novērtējums šajā gadījumā nav vajadzīgs, jo kritērija nosacījumi ir izpildīti ar vienu kopīgu darbību. Visbeidzot, kviešu, miežu, auzu, rapša sēklu, lauka pupu un lauka zirņu apjoms, kuru RO pārdod vai par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas, nepārsniedz 15 % no kopējā ražošanas apjoma dalībvalstī A. Tādējādi uz RO veiktajām līgumslēgšanas sarunām atkāpe attiecas.

RO sniedz informācijas pakalpojumus, kas nav uzskaitīti TKO regulas 171. pantā. Nav izslēgts, ka šī darbība var radīt efektivitātes uzlabojumus. Tomēr šajā gadījumā šos pakalpojumus nav nepieciešams novērtēt, jo ar kopīgo transportēšanas pakalpojumu sniegšanu pietiek, lai RO līgumslēgšanas sarunām piemērotu atkāpi.

- (114) **Piemērs** par novērtējumu, kas veikts saskaņā ar TKO regulas 171. pantu, attiecībā uz RO, kura darbojas laukaugu nozarē un uz kuru atkāpe neattiecas.

Situācija. *Stony Fields* ir RO, kas darbojas dalībvalsts A kviešu un miežu tirgū. Dalībvalsts A attiecīgā valsts iestāde ir atzinusi RO. RO pārdod savu biedru un personu,

kuras nav tās biedri, kviešus un miežus. To kviešu apjoms, ko izaudzējuši RO biedri un par ko tā veic līgumslēgšanas sarunas, veido 7 % no kopējā kviešu ražošanas apjoma dalībvalstī A, un attiecīgais miežu apjoms ir 8 %. RO tirgus daļa dalībvalsts A tirgū, ņemot vērā arī kviešus un miežus, kas iegūti no personām, kuras nav tās biedri, ir attiecīgi 19 % un 17,2 %. Papildus līgumslēgšanas sarunu veikšanai savu biedru vārdā *Stony Fields* ir iecerējusi ieguldīt līdzekļus uzglabāšanas infrastruktūrā, tostarp apstrādes iekārtās (žāvēšanai un tīrīšanai), un šādā veidā tiktu nodrošināti 10 % no uzglabāšanas vajadzībām, un tas attiektos aptuveni uz 1 % no kopējā RO pārdotā kviešu apjoma (biedru un personu, kuras nav biedri, produkti). *Stony Fields* ir saņēmusi aizdevumu no vietējās bankas būvniecības finansēšanai. Šobrīd RO izvērtē piedāvājumus, kas tika saņemti no dažādiem uzņēmumiem saistībā ar būvniecību un iekārtu piegādi. RO iecerējusi iekārtas izmantot pēc 6–8 mēnešiem.

Turklāt *Stony Fields* saviem biedriem katru nedēļu sūta informatīvu biļetenu par notikumiem tirgū un ziņas, kas attiecas uz kviešu audzētājiem.

Analīze. *Stony Fields* ir atzīta RO, kas veic piegādes koncentrēšanu un laiž laukaugu produktus tirgū. RO neveic TKO regulas 171. pantā uzskaitītās darbības, kas var radīt efektivitātes uzlabojumus. RO ir tikai iecerējusi veikt vienu 171. pantā minēto darbību, kas potenciāli varētu radīt efektivitātes uzlabojumus (uzglabāšana). Tādējādi, lai novērtētu būtisku efektivitātes uzlabojumu kritērija nosacījumu izpildi, nevar izmantot vienkāršoto metodi. Tomēr šajā piemērā var izmantot alternatīvo metodi, kā aprakstīts 74.–80. punktā. Šajā gadījumā RO ir saņēmusi bankas aizdevumu un piedāvājumus no dažādiem uzņēmumiem par uzglabāšanas infrastruktūras būvniecību. Projekta īstenošanas laiks ir 6–8 mēneši. Līdz ar to šķiet, ka RO ir apņēmusies ieguldīt līdzekļus darbībā, kas dos efektivitātes uzlabojumus, taču infrastruktūras būvniecībai ir vajadzīgs laiks. Tādējādi RO varētu piemērot atkāpi, ja efektivitātes uzlabojumi, ko radīs uzglabāšanas darbības, būs būtiski. Tomēr tas, visticamāk, nerealizēsies, jo RO iecerējusi nodrošināt uzglabāšanu tikai 1 % no kopējā RO pārdotā kviešu apjoma. Tiek veiktas arī citas darbības, proti, RO sniedz saviem biedriem informāciju biļetena veidā. Šāda informācija var būt noderīga, un tā, iespējams, pat var dot efektivitātes uzlabojumus. Tomēr nav acīmredzams, ka informācijas sniegšana pati par sevi radītu būtiskus efektivitātes uzlabojumus. Saistībā ar miežiem netiek veiktas darbības, kas dotu efektivitātes uzlabojumus, un tās nav plānotas. Turklāt to kviešu un miežu apjoms, kas tiek iepirkts no personām, kuras nav biedri, un RO tirgus daļa salīdzinājumā ar kopējo valsts ražošanas apjomu neatbilst nosacījumiem. Pirmkārt, no personām, kuras nav biedri, iepirkto kviešu un miežu apjoms ir attiecīgi 63 % un 53 % no kopējā apjoma, par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas. Tādējādi šādu darbību nevar uzskatīt par papildu darbību. Otrkārt, produktu apjoms, par kuru RO veic līgumslēgšanas sarunas, gan kviešu, gan miežu gadījumā pārsniedz 15 % no kopējā valsts ražošanas apjoma. Tādējādi šajā gadījumā RO atkāpi nevar piemērot.